

619
1965

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქართული
N7 03806 1965

მაგრამ მწყემსმა თბილად კარგავ იცის, რამდენი ღირს მისი უფილო ღამე!

შენი ტირიბე, შიშაქო,
და შენი ბეჭეებისა,
იმედო სახელმწიფოსს,
შტრაშიელი ვიდუპოზიაო.
შენა სარ სუფთის დანაო
ყოველწამ ყველა დროსაო
შენ პეტრე კურს, ცოცხლსა
დამწარაველი სარ მკვლარისაო.

წინათ ცხვრის თეთრი მდინარე ივრის საზაბორო საძოვრებიდან იალაღისაკენ რომ დაიძვრებოდა, ვიღერ თრიალეთს ააღწევდა — თბილისს ვაღასტრიადა ზოლომ... ახლა გვა ქალაქგარეთ ვაღის, რუსთავის ვაღისწარე, იაღლუქის შოაზე და მერე — შარნეული, წიწყარო, ბედიანი, გონარი, კოპაიანი, თაფარაგანი — და ამა, თრიალეთის!

საიადლო ტრახა თბილისზე იდარ ვაღის, მაგრამ თბილისსებებს რა ვაღლი ვაღუღებთ მწყემსები არ ვაკვირონ. წელსა ლოქინის ხევიან ვაღუღებენ მწყემსებს პარტული და სამეურნეო მუშაკები, ფილარმონიისა და ტელევიზიის მსახიობები, მწერლები, ვაღაგებენ და გვა დაუბოლოც.

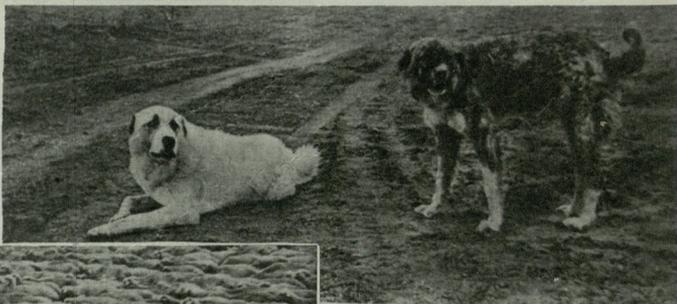
ახლა ჩვენი ფარები უკვე კარგა ხანია თრიალეთზე არიან. წითელწყაროს რაიონმა წელს ორასი ათასზე მეტი ცხვარი, პატკანი ვარეცა შოაზე. აქედან 48.000 სული — ზემოჩანაისის კოლმეურნეობისაა (თავმჯდომარე — სკაი მამაიშვილი).

ზემოჩანაიელეები წლის ზოლომდე 100 ტონა მატყლს მიჰყიდიან სახელმწიფოს... ახლა იანგარიშით რამდენი ხაოსტუტე მოქსოვება ამ მატყლისაგან ამ კოლმეურნეობის უფრამს რომლიდა სთავი ვეში უღვას ახლავარდა ზოოტექნიკოსი ვაღალო ჩანაშვილი, ჩამორჩენილი ხრივადა არა ჰყავს, უკვლიანი ერთ-მეორეზე საუკეთესონი არიან.

8. ნატრუშვილი

— თაყულის ბეჭო, ყანწი რომ მივაუღებოა, გასწევე ვე კერბი, მოიხარმა თუ არა... სამტრობის დრია!

— ესენი ჩვენი ერთგული მეგობრები არიან, ჩვენი ფარების ვარეშარბები. მარტხენე რომ წეეს — ობოლა ჰქვიან, მეორეს — ფარეზა ჰქვიანი ძიღლები არიან. ნაღირს რომ შეეზბოილებიან, მუდამ ასოვით თავიანიო საზღვარი, ალბაქს სამას მეტრის იქით არ გასკოლდებიან, რომ ცხვარი უპატრონოდ არ დარჩეს.

ბერძენი ისკოქიოსი

პაპ. ნ. ბერძენიშვილის დაბადების 70 წლისთავის გამო

გამორჩეულმა ქართველმა მეცნიერმა, აკად. ნ. ბერძენიშვილმა დიდი ამაგი დასდო საქართველოს ჩრდილოეთის შესწავლას. ძნელა და სახელო ჩვენი ისტორიის ისეთი პრობლემა, რომლის გარკვევებშიც მის თავისი წვლილი არ ჰქონდეს შეუძლებელი.

ნ. ბერძენიშვილი დაიბადა 1894 წლის 28 დეკემბერს (ძვ. სტილით), ჩოხატაურის რაიონის სოფ. ვიგოვლის სტანში. აქვე მიიღო მან პირველადონის განათლება.

1906 წელს ნ. ბერძენიშვილი შევიდა ბათუმის ევთა გიმნაზიაში, რომელიც 1917 წელს დაასრულა.

ამის შემდეგ მომავალი მეცნიერი მოსკოვში გაემგზავრა და იქ უნივერსიტეტის ფილოლოგიური ფაკულტეტზე ჩაირიცხა, მაგრამ უსახარობის გამო იძულებული გახდა უსაყვედ ჩამოსულიყო. სწავლის გაგრძელება მან მოხლოდა 1920 წელს შესწავლა. ამ ხანებში იგი ჩაირიცხა თბილისის უნივერსიტეტის სიბერძენისტიკის ფაკულტეტზე.

1926 წელს ნიკო ბერძენიშვილმა წარმატებით ჩააბარა სალიბრისო გამოცდები.

ამის შემდეგ, იგივე ქაჯაბიშვილის შუამდგომლობის საფუძველზე, იგი დატოვებულ იქნა საქართველოს ისტორიის კათედრისათვის.

1929 წელს, ასპირანტურის დამთავრებისთანავე, ნ. ბერძენიშვილი ასისტენტად დაინიშნა უნივერსიტეტის ისტორიის კათედრაზე. აქ იგი კიბეხობდა ლექციათა კურსს ჩვენი ისტორიის სხვადასხვა დარგებში.

1938 წელს მის დისკრედიტის დაუცველად მივიდა ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამუშაოების ხარისხი. ერთი წლის შემდეგ კი იგი აკადემიის პროფესორად აირჩიეს.

1943 წელს ნ. ბერძენიშვილმა წარმატებით დაცვა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე: "არსებულ საქართველოს ურობირობის ისტორიული შე-16-17 საუკუნეთა მიჯნაზე".

ამ დროს იგი უკვე კარგად იყო ცნობილი ქართველ მეცნიერთა შორის.

1944 წელს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საერთო კრებამ ნ. ბერძენიშვილი აკადემიკოსად აირჩია.

1947—1956 წლებში ნ. ბერძენიშვილი იყო თბილისის საბერძნო უნივერსიტეტის ისტორიის კათედრის გამგე, 1951—1957 წლებში— საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ხოლო 1948 წლიდან დღემდე იგი ქაჯაბიშვილის სახელობის ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორია.

ნ. ბერძენიშვილს აღზრდილი ჰყავს საქართველოს ისტორიკოსთა რაოდენიმე თაობა, რომელსა წარმოადგენს მისი ენერგიულად იკვლევნ ჩვენი ქვეყნის მდიდარ წარსულს.

ნ. ბერძენიშვილმა დიდი დავალი დასდო ქართულ ფეოდალურ ურთიერთობათა შესწავლის საქმეს: თავიდანვე მან განსაზღვრებულ იქნა ისეთი რულო საკითხისადმი, როგორც არის ფეოდალურ ურთიერთობათა წარმოშობა ქართველურ ტომებში. ფეოდალიზმის გენეზისის საბუნძურად შესწავლის გზები მან ქართულ ისტორიოგრაფიას კარ კიდევ სამი ათეული წლის წინ მიუთითა, ხოლო მას შემდეგ თვითონაც ბევრი ფაქტი დაადგინა ამ პრობლემის გასაშუქებლად.

ნ. ბერძენიშვილის ნაშრომებში დიდი მეცნიერული სიღრმით არის განხილული ფეოდალური საქართველოს საზოგადოებრივი და პოლიტიკური წყობა; ეყრდნობენ ცხოვრება და მისი კანონები; ფეოდალურ ურთიერთობათა მეფე მანძილზე ქვეყნის ისტორიის მიმდინარე კლასობრივი თუ შინაკლასობრივი ბრძოლა; ამ ბრძოლის კონკრეტული ენობრივები და მათი ასახვა საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა ფორმებში; ქართველობის ელტრტული თუ ეთნიკური ისტორია.

ნ. ბერძენიშვილმა დიდი მუშაობა ჩაატარა საქართველოს პოლიტიკური ისტორიის შესწავლაში. მის გამოკვლევებში განხილულია საქართველოს პოლიტიკური ისტორიის ცალკეული პერიოდები, პიკლები, ფაქტები და ამავე დროს წამოყენებულია მნიშვნელოვანი დებულებები, რაც თანამედროვე ისტორიოგრაფიაში დამკვიდრებულად ითვლება.

ნ. ბერძენიშვილმა მეცნიერულად განმარტა ის თავისებურებანი, რომლითაც ხასიათდებოდა მე-16-17 საუკუნეებში საქართველოში ირან-ოსმალეთის ბატონობის დამყარება და მათი წინააღმდეგ ქართველი ხალხის თავდადებული ბრძოლა. ამავე დროს, მკვლევარმა კონკრეტული ასახვა გასცა საიოსლამო-როგორ იბრძოდა საუკუნეთა განმავლობაში ჩვენი ხალხი, რაში იყო მისი ძალა და ამოუწურავი სიოცობის უნარი, რა ჰქვებავდა მის უძლეულობას მტრებთან ბრძოლაში, როგორ უშეძლო მან თავისი დამოუკიდებლობისა და სახელმწიფოებრიობის შენარჩუნება.

ნ. ბერძენიშვილის ნაშრომებში თავიდანვე დიდი სიღრმით იქნა განხილული რუსეთ-საქართვე-

ლის ისტორიულ ურთიერთობათა რუსულ პოლიტიკის; ფართო დოკუმენტურ მასალაზე დაყრდნობით ნ. ბერძენიშვილმა დაასაბუთა, რომ რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობანი აღმოცენდა ორივე სახელმწიფოს პოლიტიკური თუ ეკონომიკური ინტერესების საფუძველზე, ხოლო ამ ურთიერთობათა ინიციატივებაც ორივემ მხარემ თანაბრად წამოიჭრა. ამავე დროს, ნ. ბერძენიშვილმა მოკვდა ამ ურთიერთობათა მეცნიერული პერსპექტივა და სწორად შეაფასა საქართველოს რუსეთთან შეერთების ისტორიული აქტის პროვალსული მნიშვნელობა.

ნ. ბერძენიშვილის გამოკვლევებმა და თეორიული ხასიათის სტატიებმა ისტორიულ ვეგორაფიაში ახალ საფეხურზე აიყვანეს ეს დარგი და განსაკუთრებით შეუწყვეს ხელი, მისი როგორც ცალკე სამეცნიერო დისციპლინის ჩამოყალიბებას.

გამოჩინელ მეცნიერს თავსაშირი დეაქონი მიუძღვის შრომობრივი ისტორიის ფართო მასებში გატანის საქმეც; ამ მხრივ აღსანიშნავია მისი მუშაობა საქართველოს ისტორიის სახელმძღვანელო წიგნების შექმნისა და ყველა იმ წამოწყებათა სფეროში, რომლებიც მიზანდასახვენი იყვნენ ქართლის შესწავლა ფართო სახალხო საყვედ აქიონ.

ქართული საზოგადოებრიობა ყოველთვის სათანადო ახსენებდა ნ. ბერძენიშვილის დეაქონს; ამიტომაც იყო, რომ ჩვენმა ხალხმა გულწრფელად აღნიშნა დეაქონისილი მეცნიერის იუბლე.

შოთა ბაგრატიანი,
თბილისი პაპაშვილი.

ვახუშტი ვიკუყური

გახაფხული არაგვისი

ქარმა ხევიდან აყარა ნისლი რომ მუშს ატყენის ხეობა სიწყვესი, თითონ არაგვი შეე შეფეფეს ისტისი და წყარობამაც დეფა ისწყვესი.

ცა იმზირება წყლიანი თვლილი, სიხარულის ცრეულს ვერ მოაღვს ზეცა, აქეთიანებს არ აყლის ქარი, ცრემლიან დრეხულს კეცავს და კეცავს.

მთის გაზედულად გააჩრა თალიბი, მუშს ჩაიხიბა შეგი პირბაღე, ცრემლიან არაგვი შეე შეფეფეს ახლისი, კლდეებს, რომლებიც აქ დაიბადნენ.

შევერვალსაცენ მიევეყნი ბილისი, საყრებებმა მოიტყენეს შურა, სტრეკონთა ელვან დადინ თორთვლი, გახაფხულია სტრეკონი ყველა.

მიშლის ბუნება ჩადისნურ ფერებმ, მიგაოლს ჩიტი საამო პანგებს, ვეფერეი მამულს, ვეფერეი მერტყ, ჩემი სიმღერითი თუ რამეს გარგებ.

დიდ სიცოცხლებზე სიმღერას შევლებდ არ მებარება ექვი სიყოლიად, გახაფხულია არაგვის ველებზე, არაგვის მთებზე გახაფხულია.

ჯერ ისევ ლეონში ვიწევი, ილო მისა-
შვილს რომ დამირიკა და მითხრა, კარგი
ხშირად გინდა, ახლავე გამოვიდო.
— ხშირ და ისევ კარგი — ორმოცდათარი
წლის ხათარში ისეთი იშვიათი რამ იყო,
რომ ხელად ჩაიკეთა და წაყვით.
იმ ხანებში ჩვენი ერთ სხელში ცხოვ-
რობდით მარჯვენა მხლის ქუჩაზე. არ გასულ
ბუთი წოთი, მეც და ჩემი მასწავლებელიც
ორთქლიან კაშხლს ვუსვებდით და ცხელი
წყებით პირს ვიფუფქავდით.

გარეთ უხადებ თოვლა.
მიყვარს, ასე რომ ბარლის ხოლმე, მაგ-
რამ ახლა ფანჯრებში ზოროზოლა და ღორი
მარლა იყო გაკრული და თოვლი კარ-
გად არა სჩანდა.

წუხელ უხანძრ მორიგე ვიყავი და მთელ
ოთხე ფეხზე გავაჯობე, გამოძინება ვერ
მივაძენარ. ნივრანმა ხანმა და ორმა ქვე-
არაბმა ძილი მომგვარა, მაგრამ ავადობა და
შინ წასულა მუხანათობა. ილისთან თბი-
ლისად, ოჯახს ჯერ კიდევ შემორჩენილი
შარბანდელი წიფლის კუნძები. იმ წელი-
წელს თბილისში შეშა მწელი საზოგადო-
ყო.

ამ დროს სახლიდან დაირეკეს, ცენტრალ-
ური კომიტეტში ვემახიანო.
ვისთან მეთქი, ვითხე მეუღლეს.
თორმეტ სხადვე შერობისთან მივი-
დესი.

გურში ფეხით წავედით. მამაჩემმა ჩემი
სახარგო ჩანთა ხურგზე მოიადო და წინ
გავგიდოდა. ქუჩის შუაგულს მივეცვილებით,
რომ ჩანჩქელზე კალაქში უფრო მარ-
ჯვედ გვევლი.

მეგობრებიდან ილო მისაშვილი და კო-
ლია შეგვინდა მაცლებდნენ, საღვთის
დარბაზში ტევა არ ზყო. სანამ მატარებელი
ჩამოვდებოდა, ჩვენი კუთხეში მივდევით
და წაშეშულ-გამკლებელს თვლი ვა-
დავალეთ.

ჩვენი გვერდით ერთმა კუბარა ქალმა
ახალგაზრდა კაცს, ეტყობა შვეიც, მხარზე
გადავადებული ჩანთა გაუხსნა და შვი
წიფლის წინდები ჩაუწყო.

ამის დანახვებ ჩემმა მეუღლემ შეიცა-
და, ღმერთი მომკალი, იმ ფეი-ფეცში
თბილი წინდების ყიდვა დამავიწყდა.

კოლიამ ეს რომ გაიგონა, მეგერი აღარ
უფიქრა, — ვიღაცის ჩემოდანზე ჩამოვდა
და თვალის დანახვებშია ორივე ჩემმა
გაიჭირა, ჭრული თმისფერი წინდები გაიხდა
და ხელში მომიჭიჭა.

— ჰა, ბიჭო, ჩაიცი. არ გავცივდა და
სურული არ დავგებოდი, თორემ დავიღუ-
ვებოდი, პიტლურს ვეღარ მოვერევი. —
სიცილით მითხრა მან, მეტი ილოს გიბიდან
განზეთ ამოაცალა, ფეხებზე შემოიხვი და
ჩემებში ჩაიყა.

ჩვენი გაზიხის რედაქციის მთავარს, უფ-
როს ლიტენანტს რედაქციის მთელი
მოსწავლე და დავიდარბა, ხელს ჩაიჭი-
და მითხრა, დაეწევი და ღორ ავადობი.
ქვეყანა რომ დაიქცეს. თუ ჩამიძინა...
ამბობენ, ძილში სიკვდილი არც ააქრს წე-
ლიათ.

როგორც — ვინა-მოუმი, ვუთხარი და
ისევ თამაშდებოდა მამაშვილის რედაქ-
ციაში. საკითხებ — ძილში — ნიქვითვით, მე
კიტა სხვანაირი აზრი მქონდა.

კარგად იმეო ჩნათა. მტრის თვითმფრინ-
ვები ქალაქს გავცლებენ და ჩვენი ტანსა-
მისის ბრტყეობა და უსმელოდ მოქნა-
რებით თავმჯდომარეები გამოვდებო.

ჩვენი რედაქციის კარიბინები იოლად გა-
დაურჩა იმ დამეს. ადვოკატის ტალისა ერთ
პატარა სახლი დაეჭვებინა და ხეხილის
ბაღში დიდი ვაღისებრი გრამინებთი
იმი აესკარა-დაესკარა, თითქმის ფიჩხი ყო-
ფიყო.

ოთახს მიგვამოც. ის-იყო ფეხზე გა-
ვიხადე და სასთუმლო გავიწყვე, კაპიტანი
ვალკოვი სიკვითვით თავზე დამაყა.

— ძალიან დაღლილი ხარ, კონსტანტინე-
— მკითხა მან, თუმცა ჩვენმა რედაქ-
ტორმა ჩინებულად იცოდა, რა დღეში ვი-
ყავი.

— ამ ჩემებშის თრევა კიდევ შემოძლია.
რა იყო? — ვუთხარი მე.

საქართველოს ლიტერატურა

საქართველოს ლიტერატურა

ნამდვილი ამაზი

კალე შერობისა მამის ცენტრალური კო-
მიტეტის მეთვე მდივანი იყო. იმწამსვე
ნის დავარდნილი და წასასულად მოვე-
მხად.

— აბა ერთი ახლოს მოდი, — ვუთხარი
მეუღლეს.

— ახლოს რა მიინდა ლამის აქ წამაქცი-
ოს ნივრისა და არყის სუნმა ასე როგორ
წახვდა, კაცო! — მკითხა შემფთხებულმა
კაშხა.

მართლაც, ასე როგორ წავედოდი. მით
უფრო, რომ ვიცოდი, შერობისას ასეთი
როგობი არ უყვარდა.

— იქნებ მურაბინა ჩამი გომველოს
ჩამე? — მითხრა მეუღლემ.

ხანის მერე მურაბინი ჩამი პირდაპირ
სივდელი იყო, მაგრამ სხვა რა ვხე მქონ-
და...

თორმეტ საათზე მდივანი კაბინეტში ვი-
ყავი.

— ფორმებზე წასულა ხომ არ გადავი-
ფიქრებია, კონსტანტინე? — მკითხა შერო-
ბისა.

— არა მეთქი, მივეცი.

— მამ ავერ წასულის როტო მოვიდა, —
მითხრა მდივანმა: — ამ საღამოს ქართლისა-
კენ მთელი ჯგუფი მიემგზავრება. ქართლ-
დღეობაში ოფიცერთა მემადგნობა უნ-
და შევსდეს. თვალთვალს შეიხანდა, დანარ-
ჩენს ვხსოვს ვეძებვი, მეც თქვენთან ერთად
მოვიდვარ.

ამდენი წელიწადი თბილისში ცხოვ-
რობ და ისეთი ქაბუბები, იმ საღამოს რომ
იყო, ჯერ არ მიინახდა.

ტრამვალი არ მუხანაზა, ნამეჭრიან ქუ-
ჩებში მანქანებიც ვეღარ დადიოდნენ. სად-

კიტა ხნის შემდეგ ჩვენი ეშლონი
ფორმის უფს გადავდა.

...სამი წელიწადი დევნილი მოქმედ არ-
მაიში. რაც იქ ვნახე და ვახვიცდი, ზოგი
რამ უფვი იყო მეთხველდა ჩემი მოთხრო-
ბებიდან. ნოვებზე ახლა დემუბონა და აღბათ
კიდევ დიდხანს ვიმუშავებ. რადან იტ-
ყობა, იმ ომის მოლაშკრება კაცს ასე ადვი-
ლად არ მოხორცილება.

ეს წერილები კი, როგორც ტყვიან, და-
წერილობა ცხელი სისხლის ვალდავალა —
სანგრეობაში, მიწურებში, მანქანის კაბინე-
ტში, ნასახლად იყო ნავენახარში, სადაც
კი წაფარულდობი ქართველი კაცის სა-
ხელს.

ბევრი რამ საუთარი თვალითა ვნახე და
იქვე ჩავერე. ეს ყველაფერი თვის
დროზე საგრობო გაზიხებში დაიბეჭდა
და თუ ახლა ისევ განვიხრებ მათი გამო-
ქვეყნება, — მხოლოდ იმიტომ. რომ არ
მიხდა დიკარგის მათი სახელი, გინც ნა-
მუსინად მოიხადე ყველაზე მძიმე ვალი
კაცის ცხოვრებაში — ჯარისკაცის ვალი.

1.

მთელი ლამის უძინარი ვიყავი.
გერმანელები სიმფეროპოლს ბომბავ-
დნენ. შეზინდებისას რომ დაიწყეს, გათე-
ნებმდე ერთი სუთჯერი მაინც მოიტანეს
იერში იხადე დანგრეულ ქალაქზე. თვალი
მთავრად აბარ ვგავლივ, წაშეშულ-
ღმა გიგანებინებდნენ ოთახიდან თავმჯდო-
ბარში.

ჩვენი თავმჯდომარი კი ისეთი დაბალი
და ვერძო საღამო იყო, სული გრესებო-
ბოდა. აქ ხალხი ერთმანეთს ის მისვლი-
და, ჭიჭიში ხელს ვერ ჩაიყოფდი, რომ
ცხვირისაბოკი აბოკი და ოფლად ვალე-
რული თავისიერი მოვეწმინდა.

ფორმის ტანსაცული რომ მოვეცეს, მე
ისეთი სტრილი ჩემებში შევხდა, ჩამცა-
გავიხდი დროს ხეის მიშველება აღარ
მეორებოდა. ვაგიქნელი ფეხს და ჩემი
რედაქცია ავერ იმ კუთხეში ბრავანს მოაღენ-
და.

კიტა ვიცივის ბრალიც იყო, რომ ასე
უარყოფილი ვიყავ დასწყობილი (იმ დღეს
არ ეცოდა და საწყობი არ წამყავ) და ახ-
ლა სტრილს და ვაგიქნელი ჩვენი რედაქ-
ტორს, მაგრამ მან ჩემი სიტყვა ყურში არ
მეუშვა და მითხრა:

— მანგაბის პოლკში უნდა წახვიდე
წუხელ კარგი საქმე ვაგეთობითა ჩვენს
ბიჭებს. აბა შენ იგი, თუ ამ მასალა სხა-
ინდელი ნომერი მომიწონებ...

არ გასულა ათი-ხუთმეტი წოთი, მე უკვე
ბატონისაბინის მნიშვლ მანქანებზე ვი-
ყავი, ოთხმეტი მიწვეული თვალსაძრის
ვხედილი და თანამჯდომარე ვეხვედროდი:
— სიოგელ მთავარი ვადასახევათ უნდა
ჩამოვიდე, ბებუბო! თუ გინიკობა, დამე-
ნიშვლი და ვერ ვამბოდობი, თქვენი ჭირიმი.
ნუ მომეორებოთ, მუც მინათვ ხელში ამი-
ყვანეთ და იმ გადასახევათ დამავდეთ
მეთქი.

2

აპრილის დამდეგს ჩვენმა ჯარებმა გა-
ტენეს ქერის სიმაგრე, ვაროფის ვერმა-
ხელთა ავთანის განაქმული პოზიციები
და უქადეპონო მტრის დადევინე.

ყბრისის სამხრეთ-სამხარობე გერმანე-
ლებმა ფეხი ვეღარად მოიადეს და ის
სწრაფად მიამტრეს სევასტოპოლის გამა-
რეულ სტრადონს, რომ საპროვინციო
ბრძოლებში ახლობელი საღვთისად და-
მარხავდა სტრადონს მდინარეზე; გზის
ორივე მხარეს — ნასახარებთან, სანე-

რების პირას, დამტკრეულ ზარბაზნებთან ბლოკად ყურად მათი ვეგები.

ჩემი მუშაობა ერთმა გარემოებამ მოიპოვო. დანაკრებები ბევრი იყო სრულად ახალგაზრდა, პირტიტევეა ჯარისკაცი. ეტყობა, ძალიან გაუძირდა მისამდე რაიის რომ ეს მოუთვლებელი ბიჭებუბთან ფორტზე გამოეცა.

ათი აპირდებოდა ოცდახუთ აპირდებოდა ჩვენი რედაქციამ გაზეთის ერთი ნომერი ვერ გამოუშვა ჩვენი მადეფარო ჯარი იმდენხან არსად არ ჩერდებოდა, რომ გაზეთის აწყობა და დასმევა მოეგეგმათ.

დასმევაზელი გერმანულ-რუმინული დივიზიები თავს იყრდნენ სეკსტაპოლის ციხე-სმატარებელს, რომ ამ სასუქ-ბოროს კლდეებსა და ხეებში სისხლისაგან დაეცალათ ჩვენი მოიერიშე ჯარი და რადაც არ უნდა დაეცოდათ, ყირიმში ეს უძლიერესი ულადადანი შეენარჩუნებინათ.

რომ ეს ასე იყო, ამას დასტურებს ერთი საისტორიო დოკუმენტი. იგი ხელთ იგდო ჩვენი ჯარმა 1944 წლის 9 მაისს სეკსტაპოლისში. მისი ქართული თარგმანი დაბეჭდა ჩვენს გაზეთში "წინ სამშობლოსათვის".

გერმანელთა მე-17 არმიის სარდლის 1944 წლის 8 მაისის მიმართება.

"ფორტებმა დამავადა მე-17 არმიის სარდლობა. შევედგე რა ამ მოვალეობის შესრულებას, მიხდა სათანადო მატყობი მივიღე იმ აღმანიან, რომელიც სახლდობა არჩენას უწყნას და ერთიმში — გერმანულ-მოლოდინე იმეგნა. იგი გარეჯა ფორტებს ამოღო მთლიანად დასრულდა.

მე მივიღე ბრძანება — დაეცე სეკსტაპოლისის თეთრული ტყეებში. მისი წინაშეობა იქნებოდა ერთიანი. ჩრდიული არტილერიის სახეობა წინაშეობდა უფრო მეტი შორსდადანი, ვიდრე სეკსტაპოლისს. ამ ადგილობრაში მრავალი ქველ დაგდებოდა ბრძოლისას. ამ მდებარეობის სა ადგილობრა, სადაც გერმანელებმა 1941-1942 წლებში მრძობლები ვადაცხადეს.

ამასთან დაეკრებოდით, რომ სეკსტაპოლისში ასეთი ისტორიული მნიშვნელობა აქვს, სტალინს სურდა დაბარებოდა ეს ქალაქი და ნაჰსაფლავო. ამიტომ ჩემი გეგმაც შეესაძლებლობა, სისხლისაგან დაეცოდა ამ ფორტზე თავმოყრული წოლების ჯარში ძალები.

მე მივიჩინე, რომ ყველა დაიცავს თავი ამ სიტუაციის სრული მნიშვნელობით. არცერთმა კაცმა უკან არ დაიხია, შენარჩუნდა თეთრული საწარგი, თეთრული ნაკვეთარები ორში.

თუ მოწინააღმდეგის ძლიერი ცეცხლი დაანგრევს ჩვენი თავდაცვის ნაკვეთებებს, სოველი თქვნიდათინა აკუსილებლად უნდა დარჩეს თავის ადგილზე და უნდა დაიცავს ამ ნაკვეთების ნარჩენებს.

თუ მოწინააღმდეგე მოხატება და სადმე ჩვენი თავდაცვითი შენობები, საჭიროა დაუყოვნებლივ მიიტანოთ კონტრბრძოლი და მტერი უკუაგდოთ, ამისათვის განამარტოებელი ბრძანების დადაცხადება.

საინფორმაციო ნაკვეთების მხრივ, ჩვენი პლადდარმი ნილის სირბინულ მძივრებდ არის შეტყობილი და საცად არ უნდა გაჩნდეს მოწინააღმდეგე, ის ვაგბემა ჩვენი თავდაცვის ქალაქი. მგრანა არავის თანხმობს ფორსადი ამ მოვლევას, რომ უკან დაიხიოს სიღრმეში განლაგებულ ამ პოზიციებზე.

მე-17 არმიის სეკსტაპოლისში ემხრობინა მძივრები სასაქრო და სასაქრო ძალები. ფორტერი ვადაცხადე ჩვენს სასაქრო სამიარ მხალას, თეთრფრინავებს, სასურველას და დასმარტულს ძალებს.

არმიის ძალებს დამოუკიდებელია იმხნე, თუ როგორ დაეცევა მონდობლივი ტერიტორიის თეთრული მტერს. გერმანია ელის, რომ ჩვენ შევასრულებთ ჩვენს მოვალეობას.

აღ მუდმივად გერცე.

რობდნენ მართლაც, ბუნებრივი პირობების გამო, სეკსტაპოლისი ხელოვნობიდან მწელი მისაღვანი იყო. ამ ბუნებრივი ბარიერის გასამართლებლად გერმანელებმა ამ გამოიყენეს უახლესი სახმარებო ტექნიკა და ციხე-სმატარებების მშენებლობის მთელი გამოცდილება. მტერი რკინა-ბეტონის იყო ჩამდარია ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით.

აპირლის დაღმდეგს ჩვენი ჯარი სამი მხრიდან შემოეწყო სეკსტაპოლისს. ამ შეტევამი მომარტოობას იღებდა ქართული იოთხსამოთხობებზე დღეობა.

მანავაბის პოლი პირველი ჩაება ბროლიში და მეც ახლა ამ პოლიში მივდილობ. რომ რედაქციასი ახალი ამბები მომტყანა.

6

ჩვენი მანქანა ერთხანს სწრაფად მივიღო მეტარბან შარავანზე. ზუსთ ირრვე მხარეს, ბაღებსა და უბოებში, ბარჯინანად ჰყვადობდეს ალბულებში, ატმებში, ყირიმული ისამაბი.

უთავადი ჯარისკაცის ფეხითა და მანქანის თვლებით მდებარე მტვერი უხვად შეფრეკებოდა ამ ყველიფებს.

ასე წინდობდა დატყვილი მტვერი შირაკშიც კი არ მინახავს დიდი ვაგაველების დროს. ჯარზე მანქანა რომ ჩაივლიდა, მერე პარკში გაუბახანს იდეა კვამლით მსუბუქი, თვალგაუთავი ბუქი.

მწელი იმის აღწერა, რაც იმ დღეებში სეკსტაპოლისისკენ მიმავალი გზებზე ხდებოდა, თუ აქამდე ბრძოლა უმოთხრესად ვაგებ მიიღობდა, ახლა მდებარეობის მტვერით შეიცვალა. ჩვენი მომავალი ბრძოლის ასარგბნი დასერილი იყო მაღალი მთებში, ხრებობით, უღრბნი ტყეებში. ამ მივარინლი ადგილებში გზები ცოტა იყო, ამიტომ ჩვენი ჯარი და საბიარე ტექნიკა ორ ტორტად, სამ ტორტად მივიხდინა და სეკსტაპოლისისკენ პოზიციების დასაკავებლად.

ამ მუხრეობებში ნიაღვარი ჩვენი სისთანა "უთვიტორმო" მანქანა რომ მოხვდებოდა, — მორჩა, მისი საქმე წასული იყო. მიავლებდნენ სადმე ვეცხლად და სანამ ის იწავია არ ჩათავებოდა, არც წინ გავიშვებდნენ და ვერც უკან მოზრუნებდობდი. ახალი ამბების მოსატანად მიმავალ კორესიონტებზე კი ამაზე ცუდი სხვა არ უნდა დამარტობოდა.

ჩვენი მანქანას დღესაც ასეთი ბედი იყო. დიდ ზნახე გავდილი თუ არა, თვითონ ვაგებ ქვემებშიბში ვაგებინობდი. მერე რი მისი ვაგაველობის მინდობრე ვაგაველა მოვაგებინობდი. დღისხან არც ამ ვეგალობა. ჯერ ქვეითი ჯარისკაცები აგვიყვარდნენ და ვბა არ მოგატეს, მერე წინ პატარა ხევი ვადაცხადობდა და ჩვენი მანქანა კაპობორტის საბოლოოდ ამოვარდა.

მანქანიდან გამოიხტო და ჩვილიში დაამსული ბილიკს დაგავიტი. მალე ახალე ერთი ვილიც ორსი კაპობრტი დამეწევა. აქედრობას კარავდ ვეცხობო, მიზნობა და ზუსთ შესამოკლებლად სადღაც გზებში ჩამოყვანა, აღმა-დაშობა მატარია და ბოლოს მიზნობა, ახლა ამ სერს ვადაილი და შენი ოღსაც დასრულდებოდა. დამეშვიდობა და თავისი გზით წვიდა.

მე თუ ხელმარცხნივ ვაგებუხვი და პატარა ვიარაღების შეუღდექი, რომ უცხადე ხევის მიზნობა გერმანული ჯარისკაცები დაიხანებე. ხელები მყარდხე ჩამოვიღებულ ვეტომბატებზე დაუყვარი და ნელა მომაჭებდნენ მუხხამდე აყრდ ჩვილიში. თითქოს მო-

სეირნობდნენ. ყოველშემობეგვარი სამტროდ მიმსული კაცე ამ ასე გულმარხინად ვერ ვაგაველა, ეს კარავდ ვიცილ, მგარბად დღეს შემინებულ დოს უფარდალარ, მეც ისე დამეგნაობა.

იმით ხელში თოვბები რომ დაივინებ, ცოტა არ იყოს, ჰქუელ განდებინებოდა ეს რა ჩანდობდა, გერმანელებმა სასაქრო დასტყობა ხომ არ ჩამოვარდა-მთიერი გეგმე ვერჩევა — ამ დროს ვადაცხადე დასმევა.

— მე გემინია, ამხანახო ტყვეები არიან, მიყავთ თოვბების საცეტები ყველა აგერ მგობია ჩანათბი.

მხოლოდ მაშინდა დაივინებ, გერმანელებს ვგვრდილი თოვბები წითლარმილი მოსყვებოდა. ხელში მართლაც ჩანაა ეჭობა და ნატბი შეპირდობი თთერი კბილუბით მეგობრულად მილიობდა.

ვილობე შევატყვე, ქართველი იყო. მაინც ვკითხე, ქართველი ხარ მეთქი.

მეჩვეული ვარო, მიზნობა სისხარათობა. ქართველი კბილუბი ასე შემობნებოდა და სიტყვა:

— იმდენი მამა უტხობდათ, რამდენი მე არ ვთიბო მამათი თოვბები ყველას თავერი ვაგებო მამაგანბნი საწყობში!

მამბი ისეთი ზარი ჰქონდა, ეტყობობდა, მავარი ბიჭი იყო.

იმუშავებდ კბილუბი: — თუ მბა ხარ, მიზნობარი, რახე შემატყვე, რომ შევმინებ!

მას სიტყვა ბანხე ამოვიღო, მერე რა მოხდა, ამ ვის არ ემინიაო.

ჩავაკვირე, მაგრამ მეტი ვერაფერი ვაოთმეცხვი და მეც დღმდეგ ვერ გამოვიტა, რახე უმეპობო იმ ბიჭმა, რომ იქ, პურის ყანაში უკული შევიტაობა.

"ქების თვლი კბინია, ძაბო!" ვაგებდქრე და სანამ ის და მისი ამაღა ხევივს არ მიეფარანენ, ადგილიდან ფეხი ვერ მოვიცეალე. ვიცილი ამ კაცს ვერასოდეს ვერ დაევიფრებოდა.

ასე ვაგებია სადესანტო ბატალიონის მშვერელი მამბა ჯაიბი — შუბი ქუთაისისკენ, როგორც თვითონ მიზნობა. 1939 წელს სამით ტექნიკური დაუმთავრებია. ერთხანს რკინა ბეშეშობდა ვეგოლოვარი ჰავდობი, მერე კვანასში ვადასულა ტყვისის საბაღებზე. "ამო რიკი დასაქონა, პირველი უწყებბა მე მომბრტყნოს!" ვაიციხა მბა და ტყვეებს ვადაცხადებ: — "უჩემოდ, ხედავთ, ფეხი ვერ ვადავებამთი!"

რედაქციის იმ დღეებდ ვადაცხადე. მანავაბის პოლიში საისტორიოს მასალა მოვაგებო, მაგრამ ის ახივინა, შავგერმანი მშვერავი ვადაცხადე ვერ ამოვიღე.

ფურცლები შევსე და მისი ზარბანი ხბილი, იმდენი მამა უტხობდათ, რამდენი მე არ ვათირო ამითი თოვბებში...

7

იმ დღეებში ჩვენი დივიზიის უბანზე ბრძოლა მიწმარდა. რედაქციამ ცოტა სული მოითვტა, საბრძოლო და საშური საქმე შევამოკებოდა. ვაგელო ესთავიშულს ვიზობო, დღესმარტობინა ვამიშვი, ერთი კარგე ქართველი ბიჭე მასალას მოგატან-მეთქი ნება დამარტო.

მართო სასმებლო კორესიონდენტებმა იციან, ამა ძნელია ფორტები რომლებიც პატარა ქვეგანავაფთის პოვანა. ზოგჯერ თუ შემიხვებოთ ზედ არ ვადაწყნდები. შემიძლები დილიდან საღამომდე დასრულდებოდა იარო და ეტბი თუნდაც მთელი ბატალიონი და მაინც ვერაფერის მიაკვლი.

— შენი მაღლობა შენთვის შეინახე. მიტანა!

— მაგ დღეობას თბილისიდან მოვლდე... ოცულობა მითალი ვიყავი ახლა ექ ჩვენების წინ რომ ჩამატარებენ... რაიანარ შემომხედდენ... მას გადაიპარინე...

— ეს არე უნდა გდვიტარ...
— ჰკუა დამარბივე, ამას იმტომ კი არ გეუბნები... მასაყვედურა მან და იმით რაღაცაში მაჯობა ამ საყვედურს... საშველი მომიტე... ჰკენი ამისათვის... კაცობა!

მივხვი, რაც უნდოდა, მაგრამ ასე ხელ-დახელ, ასე დაუფიქროლად მე ამის გაეუბნა არ შემეძლო. მე ჭარისკაცი ვიყავ და არა მგულდი. აქ კი ახლა ისეთი გარემოება იყო, ეს შეიძლება მგულლობას დამეგავებოდა.

შეონი მიმხვდა, რასაც ვფიქრობდი და პირდაპირ მითხრა:
— აქ ით ახალი გადასული ვარ, იმდენი არაფერი ვიცი, რომ ჩვენებს სარგებლობა მოგებად...

მოვდილი კაცი, ეს რომ გავიგონე. გავი-
ლდი ამხანაგებს მაინც ჩვენს ეხება...
— ასე როგორ გავიგონე დღერთი, იმით-
თან რამ მიგვიყანა...

— ვაღბანდა. ვაუღს ვეღარ მოვეერიე...
ოცადიხდებოდა მშობლები ციხეში და-
მიკარგეს... იქიდან დაიწყო კომუნალური.

— შენ დღემ სხვა ვყოფილა, მაგრამ ეგ-
რე ყველაზე რთვი გადაუფიქრებელი
სხვანაირად. მე ვერ გავუძელი და
ხელად, ზოგან სულ გადავიხედი
ლობულობანი დღეა იყო, გარშემო ისეთი
სიჩუმე იდგა, ამა ვინ იფიქრებდა, რომ
მთელი უფლებილი საყვდ იყო ერთმა-
ნაირად დამხმარებელი ქვეყნებით, ტყუა-
ფრეველები, თოფებით და საცადა, აქ მო-
ვრე და მოსლა დაიწყებოდა.

შეიძლება ამ სიჩუმის ბრალი იყო, რომ
თავში ერთი უაქმისანი აზრი მომივიდა.
— იქნებ უაქმები...

ეს რომ ვუთხარი, მან ისევ ჩაიცი- ჩაი-
შეშალა.

— არა... არ მპატიებენ და არც მინდა,
რომ მპატიონს ახლა უკვე აღარავინ არ
მინდა. მეგონა, შურს ვითებდა და დაეწინა-
რდები შეტე... ამ გამოვიდა. უფრო გავ-
წვდილი. ეს უნდა მცოდნობა, რომ დალა-
ტი შურისსაძიებლად არ გამოდებოდა.

აქამდე კიდევ ვფიქრობდი, რომ იგი ცოტა-
სი თვალთვალს და რაღაც აზრები-
მის ვადა, ჩემი გარბობების ახლა უნდოდა.
— ამ სიტყვების მერე კი ყოველად გვი-
კამებოდა. მისი ყოველდ უსასილო ხმა მთო-
ლად ერთ რაზემ მუდუნებოდა— ეს ბიჭი
ახლა უკანასკნელ საზღვარს იყო მიუ-
სული. ამ საზღვრის გადაღმა არავითარი აზე-
რიზი და ანგარება არ შეიძლება ყოფილიყო.
— ამ წუთში ისიც შემებრალო და ჩემი თა-
ვიც შეშველიდა.

— რაღა მინცა და მაინც შენ გადაგაწე-
დი, თუ იქაზა... ვთქვი მე.
მან თუმა წამოიწვია და თვალღებში შემო-
ხედდა.

— შენ თუ გეცნელება, იგი რას გეტყვი?
მომეცე ეს მერე ვეტყვობ... შიგ ერთი
ტყუა ჩაიკვ და მომიტე.

„ეგის ველი ვინ გამოიღოს“ გავიფიქ-
რე მე... იქნებ მართლა ტყუაში მატყუ-
ენს. ერთი ტყუა თუ მისთვის ცმარა, ჩემ-
თვისაც ასევე იმარებს!

— ამასაც მიმიხვდა, სწრაფად დამამოვიდა:
— თუ არ მებლობა, შენ გეგრ კლდე-
ს მოეგარე. რა მოვლიდი ვერსად წვათვალ, ძა-
ლიანაც წამოვლიდი!

კიდევ მაჯობა ამ უდღურმა...

— ამ დროს მიწურში ვაშიამ შემოიხედა.
კამატედი ვეძახისო, უთხრა ჯიანს.

— ახ უნდა თუ იცი.
— ახალვე მოვიდესი.
მიამა ბოღნიშ მიოხადა, მაღლ დაბრუ-
ლები და წვადა.

წყალთი არ მგონა, უნაწე მითრინა და
მიტხრა, იმ გადარეული ვერსანლის საძებ-
რა მივიღებოდა.

— ეს ბუტი რომ დაეყენა?
ჯიანმა თავი დამჩინა!

— ნინანი კიდევ გამოუცვლია და რკი-
ნების სიბითნარი ყურმარა... დაუდღა-
რთე ახლავა არ ტარებენი შეძლებდა ხილ-
რამე დამართოს... ძალად რე ცეკვა არ
დავავიცილა... ლაბარაკი... მთავარი მენა
— არა უნდას. ხვალ-შეგე ხსივ ჩავი-
ახლა ვერ მოგიკლდები, ხომ იცი!

— მატონი ხარ, როცა ვენახოს...
მათარა წყლით ავსო. ერთ ჯიბეში სანი-
ტარული პაკეტი ჩაიღო, მეორეში აცტომა-
რის სასაყელი დესკი და ღუნქულით მი-
აშურა გზის პირას მომლოდინე მაქმანს.

ეს იყო და ეს. იმ დღის მერე მათა ჯი-
ანი აღარ მიხანავს.

ბელბუტი მეთორ კვირას ჩავიღე. ბატა-
ლონი იმ ადარ დამხიხდა. ჩვენებმა იმ
დღეებში რუმინების მიწა-წყალზე დიდი
საზღაო დანსხტი ვადასცხე, ჯიანის ხაწი-
ლი იმ დესანტე ვაპყრობდა.

მე კი დღეცა არ ვიცი, როგორ დამოა-
ვლად ის დამა... ბაქსის ხეობაში... ახ ჰქნა
ჯიანმა! წამოიყვანა ის ცოცხალი, თუ
მარტო დასტოვა იმ ერთ სასაბრეტო ტყე-
ობასთან...

მანაწარა:
ბეგრი გეცხე, მათა ჯიანთან! სდარ არ მო-
ვიტოვებოვიტოვებ... შენი კვლი ვეღარსადა
ვიპოვნე.

იქნებ ცუდად გეცხე... იქნებ დასზოგა
იმ უდღურებმა და ახლა ისეც ის შენი ძე-
ლი წვატე ხელში გეჭირავს და სადმე
შეხედა დახეცედი. მაშინ ხმა მომეწვინდი!
მეცხედეთ ერთმანეთს, რომ უნდა გავ-
ყვებოდი სიტყვა გავაგრძელო.

სიმეგობრო — მცხეო
1944 — 1965

სინდბლის ნიხნი

თიბასიახი

იტალიური, ინგლისური და სხვა ვერ-
სიბი. ეს წიგნი მარტო ვასარებოდა
ჩრდილ იყო სადევნეთა მანქანები. ის
მრავალ ბრძნულ დაღვრებას შეიც-
ვდა და ამს განჯარობა მისი ღარ-
თოდ გავრცელებდა.

როგორც ცნობილია, ეს წიგნი ქარ-
თლენ ვენზე უთარგმანია მიფე-
რეტი თეიგობა მეთორს.
ქართულ ვენზე „თომასარიანს“ პირ-
ველი 1903 წელს გამოჩნობდა.
მეცხედობა ვენების „თომასარიანს“ ვა-
ნაოცა ეს ხელი უნდა. „თომას-
არიანს“ თითქმის ყველა ცნობილი
ხელნაწერი და ამ ხელნაწერის მი-
ხედვით დაუდგინა ტექსტი. მეთორედ
ეს წიგნი 1935 წელს გამოცემა „ფედ-
რაციამ“ მას დათოლო ჰქონდა ვე-
ფერებოდა წიგნის თარგმანად. მესამე
გამოცემა ვენების ვითორე ჯარობის
უკანასკნელ, მეთორედ გამოცემის ტექ-
სტი მომუხდებოდა და სასაბრეტო ვერ-
სიანამ შეუდგარობა თენგე ვითო-
რელოცა.

მეცხედობა ამ წიგნის წინასიტყვა-
ობა აღნიშნავს:
„თომასარიანის“ კოლექციონერი გამო-
ცემა ვერ არ მოგებოდა. მეცხე-
დობა ინტერესობას დასცხედა გამო-
ქონდა „სინდბლ-ნაგესა“ და „თომას-
არიანის“ არავით მხოლოდ დასაოა-
რებობ მომხმობინათ შეფარების სა-
ფუძველზე დასცხედა ვეცხელს რიბანი-
რის სტილით დასცხედა თარგმანი
ლა სპარსულდამი. ასეთი დასცხე-
ვა უნდა ვაგებებოდა „თომასარი-
ანის“ და სინდბლ-ნაგესა ტექსტების
და არა მხოლოდ არავით დასაოაფერ-
ების შეშეშეშეში მდებარე ამის ვაგე-
თება აკ სინდბლ-ნაგესა ტექსტის
ინფორმაციის გამო ვერ ხეიხდებოდა.“
ამც ვაგებობის მომხმობისის თ.
გორეოვილს უცხედა ვაგებოდა სავი-
თი „თომასარიანის“ მიმართობისა ზა-
პირი სამართავილს. სინდბლ-ნაგესა
მეთორედ, შედარებისს მას ესთარგე-
ბის სტამბოლის 1948 წელს, თორე-
რის 1954 წელს ბუკურენი გამოცე-
მით და ლონდონის სთორი საზოგა-
დოების ბიბლიოთეკის ხელნაწერით.

მთელი ამ ანაბოის შედეგად
მეცხედობა იმ დასცხედად მოღის, რომ
ქართული „თომასარიანის“ ზოგს ადგე-
ბის მონასტრობად შეტედა ვასაგე-
ლება სინდბლ-ნაგესა ტექსტს, ხანდახან
მეცხედობა არავის მიზანდასაოაფე-
ლებს; გეცხედით მეცხედობა ვაგე-
ციხობლ-მეცხედობად ადგილებს და
მრავალ ვასაგეზებულ დეტლს, თუ-
მა მათ ვეცხედით ზუსტი თარგმანის
კვლეო შეინიშნება. სპარსულ-ქართულ
ტექსტების ვაგებობა არაა ზოგის
შედეგად ატორის ვაგებობა, რომ
„თომასარიანის“ ვაგებობადა მართავი
სარგებლობა ზაპირი სამართავილს
ვერსით, ლონდონ იგი კი თარგმნი-
და, ამ სიტყვის ჩვეულებრივ ვაგე-
ობით, არამედ რიბონისლ მიმართი
თეგარ თავთვალდებობა მათი ჩინი
მთივი, ვენილ დაღვრებოდა, რომ მათა

რგზნელს თეიგობა მეთორს ტექსტ-
ში, ლაგავავა ქართული სინდბლ-
ნაგესა ტექსტის დამახასიათებელი თქ
ქარ-
თული მწერლობის საგანგებოდან ნა-
სეხეობის რეგულირე და სასეხეო შე-
ტეხის ასე, მავალით, თარგმანი
ვაითვლობთ:

„მათ სუცავარობის მეთორსი არც
ვისი და რამინ ვიცილან, არც ვასი
და ლილი არც ტარეოვი და
ნესტბლ და იგეჯანა.“

ამცე კონტრეფიტი სანტერესოა
ისეთი, თითქმის ნაგებობამეცხედობანი
დებულობა „თომასარიანის“ ტექსტს.
მართა მეცხედობა ასეთი გამოიხე-
ბი: ხელნაგესა დიციეს ქართული კი-
დედ გულები ენაში.“ „ხელნაგესა
ვერსის ქართული მოწინა“ და ა. შ.
ცხადია, ამც ვეცხედა, ცენება აქაოა-
ნაგესა ნინდბლ სიტყვას, ლაბარაკის სე-
ნტერესობა, რომ ასეთვე ხერხს დაე-
ყვებოდას თარგმანის ხერხს დოთონი
მიმართა ცნობობა მეთორედა ამ
გამოცემადა თეილ სწავლობა „დე-
ყვებობის“ მათორე თარგმანში ვი-
თვლობთ: „მათორე თარგმანი ერთის
სიტყვის ველსსაბოთ ჩაადგენს ვერ
ლიბის მთი უტარვალთი ქართულ-
სავთობს.“
წყენს, რომელედ ვასილცა ადგი-
ლა სპარსულდამი“ და თავთვალ
უცხედას რამდელედ თ გორეო-
ვილს შედეგდია. „თომასარიანის“ ეს
გამოცემა ლაბარაკის ვაგებობე-
ლებს ჩვენი საბოლო მხატვრის ლა-
დი ველიდასი მეთორ.

მ. კიბინი

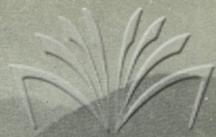
ეროვნული
ბიზლიროთეკა

ფიქრები

ფოტო ს. შამანსაძისიძისა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ამტომი: კრიტიკოსს ჩვენების საშუალებანი უფრო განსაზღვრულია, ვიდრე პოეტისა და დრამატურისა, ვინა რომანისთვის.

კრიტიკოსი არ შეუძლია მწერლის დარა საივე პირობის ისარგებლოს, მას წავსუენილი აქვს სამე- ტველად პირველი პირი — იმე“. განსაკუთრე- ბით მივიჩნობ აჩიან ამ მხრით დრამატურე და რომანისტი, ამ უნაწილად მრავალი ნიხაბი მო- ტეობიხა. ჩვენ დახეიოებით ვერაოეს ვიტარ- ეთი, ხალხჯი და შექსირი, მეფეების მისი ვე- სიტყვიანა, თუ ნაოხოვრებისა და მისარების ენი, ეს ათასი სხვადასხვა ხასიათი და ნიხაბი, ვე არის მათი მიღებრი ახსენალის მრავალგვარი სა- კუტურად. ასეთი საბერეული არიოეს პქონია არისტოტელის, ილიოტ ტენსა და ბრანდისა.

სტუმარი: „მამ თქვენ მარტოოდენ ამ „წა- ბებით“ განსაზღვრადელი კრიტიკოსის როლს, თქვენ არა ფიქრობ, რომ მწერალი, ხელგაწი მიღს ამჟრის მდებარეულად ხელში ფილოსო- ფიის, მოაზროვნის, საერთოდ კრიტიკული აზრის მდებარეობა?“

ამტომი: „ზოგორც ეპოქის ეს აგრეს ყოფი- ლა, მაგამ არა ყოველთვის. თქვენ აქ უნდაიდო იმეორებით ნიუქსს პარადოქსს. ჩვენ მრავალი მა- გალითი ვიცით, როცა თვით ხელგაწი იძლედა საკუთრია მართადოდ იდებს. ლინარსი და ვინ- დომ ჩანდნებზე საკუთრია ადრე მისაზა თანამე- დროე ტრანსლაციის მოცულობა. ეს ხალხი 1917 წლის გამოსტა შევითის სამეცნიერო ვა- დენიამა“. მქეულ-ანგლოზ, ლინარსი და ვინამ ადამიანისა და ცხოველის ანატომია უკეთ ცოდნებზე, ვიდრე მამა თანადროულმა ფილოსოფებმა, ხო- ლა სერსისპიტეის, მაიკოტეისა და სანდერსის ხელგაწების დარგში ისინი წინ უსწრებდნენ თა- ვისი თანადროული მეთეფიკოსებისა და ინენ- რების.

შექსირმა, გოტემ, ხალხჯი და ტოლსტოი ამჟამოთის დურებზე ისეთი დიდ დღურებზეც მხოლოდ ერთი უსწრებდნენ, რომეთა ბადალი არა მარტო მათ თანამედროე მეცნიერებს, უნაწილად საკუთრის ფსიქოლოგებს აც მიაღწევდას.

განა მარტო ამ დარგში, მომერისა მომეტი უფრო დახვეწებულ და ფაქტორი მასალა ძველ ბერძენთა ისტორიისა, ვიდრე ჩვენ ვაწვედის თუ- ვიდიდ და მთელი ძველბერძენული ისტორიოგრა- ფია, ხოლო შექსირმა, ხალხჯი და გოტემ, როგორც ანალიტიკი თავითნა საკუთრია, უფრო მეტს მო- სწავებენ, ვიდრე ათასი მოზონი, ტურერი და შო- ლე. როცა ნაპოლეონის 1812 წლის რუსეთში გა- მოლაშქრების მოიგონებენ, ლდე ტოლსტოის ვინ აუტყვის ვერსესა.

მომერის თავის საკუთრული უღრესად წაყვა- ნი იყო არა მარტო დიდი სტილის მოეზიანა, არა- მედ იმეზიანებულ არაგონებშიც, მე არა ვაღი- ლტობის თანადროული ვაგების რომელიმეცაღ. იგი თავად იყო უღიდეისი პოეტი, რამდენად პარა- ბოლური ნიხი, უღრესად ხელგაწისმსგებლო პო- ეტის მტკველბული ადამიანისა და ბუნების იდუ- მალი ციხონიან ვაგებისსა სულ სხვა საშუალებით, მაგამ იმევე მასშტაბით, როგორც ეს ჩიადინა შექსირმა.

ორივენი, მორალსაბოლოს, დილოგის ომტაბე- ბით იყვნენ, მაგრამ იმ განსხვავებით, რომ პლატონი დაილოგებო შეხვალდა გვიანდელ დრამატულ არტისტებს რომი უნდაცა, ხოლო შექსირმა თა- ვის დაილოგებისა და მორალეობების ენი სხე- თივე იმპროვიზატორი ხასიათისა და მათი ურთი- ვრობათა შენის კატაკლემები ვიცავნენ. ადამიან- ბი ბუნების მისწინა, შექსირმა უფიდეისი მოცადე- ბი დღესას თუნდაც თანადროული ფსიქოლოგისა, ხოლო გოტემ ვაგვიარების ცნობადი კანონს და- რჯინ-ლამარსე ადრე მიავსო.“

სტუმარი: „თქვენ არა გქმია ინტუიციის მწე- რებში, ინტერსტრუქტორი პოეტი?“

ამტომი: „იმა ჩემი აზრით, აბსოლუტური ნო- სენსიაა, არასოდეს დიდი ინტელექტის ვაგერე- ბის არავითი შეუქმნია დიდი, არა წარმოსადგინა ანატომიის ამცოდნე მატკატორი“.

სტუმარი: „განა დიდი მწერალი, იმევე დროს, კრიტიკოსი უნდა იყოს?“

ამტომი: „რაც დიდი მწერალი დიდის ფანტა- ზიით, დიდის გემოვნებით, დიდი ერთადელი უნ- და იყოს აღუტყვადი, იგი კრიტიკული ხელის ვე- სიტყვედ უნდა იქნეს უცილად. რსიავედ არა- ხოდ დარჯინა კრიტიკული წერილი, მაგრამ ნი- ხის პოების შესავალიმ გამოთქმული პოეტური კრე- დო, თანც ისეთივე ტრაქტატს მიაქვია.“

გოტემ ეყრბნათან საუბროს მოვაც კრიტიკოს უნაწილადის შედეგებში, ხოლო იმსილბემა მოტმა როგორც ბროუნინგმა ბულგევიისი ვამოს- ლაჟი თავისი კრიტიკული კრედი, ლდე ტოლსტოი თავისი პარადოქსული, მაგრამ დრად დახეიოე- ბეული უნაწილადის ხელგაწების განს იხიოს განე- მამხავლობითი ჩამოყავინრა, მრავალი კრიტიკოსი დღესაც ვერ შეწვდნია მტკველბების ამგვარ სი- მაფურეს. ანატოლ ფრანსის ხომ ისეთივე ბრწინა- ვე კრიტიკოსი იყო, როგორც რომანისტი. ხოლო უტორიკი, ჩემის აზრით, თავის წინაღობებში ივა- მიუტყვევებ კრიტიკოსად მოვლას მოლოდინში“.

სტუმარი: „საქართველოში თქვენ ვინ ჩიავთ- ინი ქართული კრიტიკის ფუძემდებელი?“

ამტომი: „ქართული კრიტიკის ფუძემდებლად იგი ჩიავდელი ილია ჭავჭავაძე, თითქმის ყველა- ფერი შენასწავი და თვალსაჩინო, რაც ცხესამე- ტე საკუთრის საქართველოს მოვლას, მის მიერ იყო შეწინაშედი და ქვეყნად შედესტებულ. გარ- დე დიდ გემოვნებისა, ილია ჭავჭავაძეს ასახიო- თბე და დღესაც მრავალ მწერალთაგანის სახატკრე- დისეარული და პატვისცემა თავის თანამედროე- ხადნი. მის ადამიანის ქართველობისაგანის ნიე- ლობი ნაიაშვილის ტალანტი და ვაგვის ნიე- ლობისა და გრიგოლ ორბელიანის არა ერთხელ შეუდებებია ურთიერთისაგანის ხბალი, და ვაგა- ბებისა ორბელიანს თუქვა იგივე უნდა თქვას, გრი- გოლ ორბელიანის სახატკრე დარხოქმული ბრწინ- ვადა სიტყვით ილიამ ერთხელ დიდად დაგვიჩინ- წა თავისი დიდბუნებისა და კიდევცისა“.

სტუმარი: „გარდა ნიუქსის, ვანაილოების, ცოდ- ნისა და წერის ტენებისა, კიდევ რა ესაქვირება, თქვენის აზრით, კრიტიკოსი?“

ამტომი: „კრიტიკოსის, ისევე როგორც ყოველ ხელგაწას, ყოველ მწერალს ერთი არა ესაქვირე- ბია, რაც არა შეესწავლება, არც შეესტყვება და არც მეტეფიკობითი თან დაბეუბია ადამიანს“.

სტუმარი: „მთავი რა?“

ამტომი: „ის რაღაც უცნაური, ისევე მწილად განსამარტებელი, როგორც მწილად შეხადნი, რომე- ლადც ძველი რომაელები „იუსტუს“ უწოდებ- დნენ, ხოლო ქართულად გემოვნება გვიქვია.“

სტუმარი: „მთავი რა არის გემოვნება?“

ამტომი: „ჩემი პატივ, გემოვნება ისეთივე მწილად განსამარტებია, როგორც უცნაურებია, მწე- ვინებია და სხვა მისთანინა. მე ვეძიებდი ერთ- ერთი ბრწინაშედი განმარტების, რომელიც, ჩემი აზრით, ყველაზე მეტად მარტებულია: „მოგონებრი- ულად განსა სავინსა, არა წარმოსადგინე საბე- თისა, მოწინების არა დავწუნების ვიხი“.

სტუმარი: „შე აგრე ვაგე „იუსტიტიტილად“, მამ უდენდნეცილად. თქვენ მართად ხართ, რო- გორც ყოველი ხელგაწი, ისე კრიტიკა უნდაწე- რი უნდა იყავს, თქვენ აგრე ბრძანებთ თქვენს“.

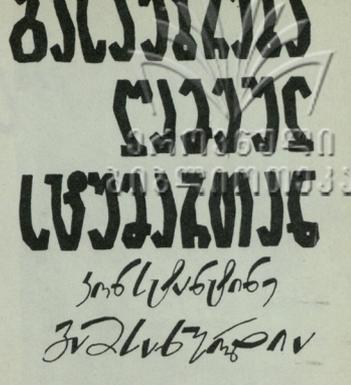
ამტომი: „ბედოვნება და უტენდნეცილი?“

სტუმარი: „უპარტიო, არა?“

ამტომი: „როგორც მოილი ხელგაწი, ისე კრიტიკაც არა შეიძლება უპარტიო, არ უტენდ- ნეცილი ყავს, მე მოვასწენდი, მიეცეპტილებელი“.

სტუმარი: „მამ თქვენ აგრე ამბობთ, ხელგაწი უტენდნეცილი არა არის?“

ამტომი: „რაც არასოდეს ყოველი და არც ღღეს არის იგი“.

სტუმარი: „მამ ყოველი დროის ხელგაწი ტენ- დნეცილი ყოველი მუდამა“.

ამტომი: „ეს ვფილოსოფოს არა იმ ხელგაწისა, რომელსაც რსიავედ „სახლადობად, საორივე- ლად“ სოხლის, ვფილოსოფოს, რა ოქმა უნდა, დიდ ხელგაწისა. არასოდეს არავის შეუქმნია რამევე დიდი და შესანიშნავი, ვინც რომელიმე მძაფრ- დიესხად არა ყოველი შერბული და ადვიტუნებულ- ტრესხადელი სიმოწუნებით აღწერს მეფეთა კარს, მათ ნაიხების და ომების, იგი უფროდ იქნებოდა თამარისებელი ეპიკოსის მისწარეფებათა თანაშრამე- ველი, ხოლო დაწბე გამორკვეული რომაისტიტი იყო.“

დიდი გურმისმილი და ხახა ორბელიანი ქარ- თული ერთმეფისა პოლიტიკოსი იყვნენ. არც კრიტიკოსი შეუძლებს უტენდნეცილი იქნეს, თუ იგიც არაა დიდი იდებს სხვათა არაა ვანობარი, ველარც იგი დატკავებს თვალსაჩინო კავალს“.

სტუმარი: „მამ ტენდნეცია უცილად ატრიაბოთა თვით დიდი ხელგაწისა?“

ამტომი: „იუსტიტიტი აგრე. მაგრამ... აქ გეოქ- „მაგრამ“ უნდა თქვას. უნებო მწერალი, უნებო კრიტიკოსი ტენდნეცილი ზამარტებულ მოხსენავე თოქინა მხოლოდ. ტალანტურ კმნილბეობა ტენდ- ნეცია ისე შეფარებელი უნდა იყოს, როგორც ძველების სიტყვა ღამაში ქალის სხეულში. რამდენ- დაცდ ფრადების განრგებელი ზომიერია დიდი მწერლის, ისე უზომოდ იყენებს უნებო მწერალი ტენდნეცილის ფერუზაილბის“.

სტუმარი: „იუსტიტიტილად თქვენ როგორ წარ- მოვიდებოთ თანადროული კრიტიკის მდგომარე- ბისა?“

ამტომი: „კრიტიკის ერთგვარი დღენიანე შეი- შნულია უნაწილად საკუთრის მართლად თოქინ- ბის მთელ დახატებულთ. ვითილად ვაგუთვებს მჭადანდნეცია და უფადტობი რეპორტიორებისა წარყვენს და წახალტე კრიტიკოსის მაღალი კეთე- ბია. განა მარტო კრიტიკოსი, რეპორტიორი, ეს „ადამიანისა“ შხარტული, იქ თანამედ მიტყვება რომისი, დრამის, ხანაც დილოგის ღღების ვანრე- ბში. მას ყოველი წაუთი, ყოველ შემთხვევებისა მზა- და აქვს თავისი მასხუი ყოველი მოვლენისაგანის“.

რეპორტიორი დიდ ტალანტეს მისაწრებს ზნე- რად დროულ ტემასთან, მაგრამ დიდ მწერალსა და ხელმარტვე რეპორტიორს შორის ის განსხვავებაა, რომ დიდ მწერალს ხანდაზმული რომის სტილია ზნეიად მოკლეობის დიდი შემოქმედებაში, ხო- ლა რეპორტიორი მცირე დროს ამბარს დიდ ტე- მას, მოძიებს, ცხადია, რეპორტიორი დროს არ ჩა- მორბება, მაგრამ ყოველი დრო უნაწილად მას რეპორტიორები ვერც ერთ ვანრის ვერ შეძლებენ

* დასასრული. იხ. „დროშა“ № 6.

შპის ფოცნიშვილი

ესეუბრეც თავისთავს კაცი...
უზბურტენ, როგორც შლუსა და შუმილი...
ღვას და კითხულობს:
„როგორ ცოცხლობენ
კაცი, რომელთაც ქვა უღვეთ მყერღში?“

ვინც ჩემზე უკეთ ვალობს —
რა ვიცი, ვა ხომ არ ავტრია,
ო, აქ რა გინდა, ქარო!

სხვაგან ძლიერი შუქიც უნათია,
სახლიც დიდი ავეო, ხაროც...
ცხოვრება მათთვის სანის ბუნებრივი,
შენ თუ დავპერავ, ქარო!

მე კი უზუნდელ, ველურ რაშებში
ვვლავა, ვინაშეც, გქტარო —
სულ სხვა ქარიშხალს ვეთამაშები,
არ შემეფავრო, ქარო!

ქუჩაა სიყრმის სახლითი თბილი,
ღვას და კამათობს ქუჩაში მარტო —
შენ მას კაცურად ვერ შეხვდი დილით,
ახლა, ვინ იცის, კიდევაც დარდობ...

ის კი თავისთვის საფრთხის ისევ,
არც არის ვთხოვს და არც არას ვერჩის,
კითხულობს მხოლოდ:
„როგორ ცოცხლობენ
კაცი, რომელთაც ქვა უღვეთ მყერღში?“

სიუზენის
ბე

ნუთუ ეს შენ ხარ,
ალუბლის ხეო?

ცივი გუდრონით შემზობლდელი
ამ ქვისგულვან შენობებს შორის,
ნუთუალო და უცვავილდელი,
ნუთუ ეს შენ ხარ,
ალუბლის ხეო?

ჩემი ბავშვობის ნაბო დიბოლო,
ის ჩაიგის ბუღვ როგორ ვასწორე
ამ აპრეუბელ ქალაქში ახლა
ვის გააკვირვებ მწუხან ფოთლებით?

შენი შრილა შტოების ფტრინი
არ ეუბრება დღემდე არავის...

ო, მხოლოდ ღრუბლებს თუ ასხენებდი,
გრილი ცრელებით სელს რომ ვილობინ
და გავყვებინ ამ სოფლის ამბებს,
დღი ხნის წინაი შენ რომ დასტოვებ.

ნუთუ ეს შენ ხარ,
ალუბლის ხეო?

ბ. შანი

ო, მინადირეც,
ნუ დააუბრებ შენს თოფს ქალაში,
ქალაში ახლა სიმშვიდე სუფევს —
ვი თუ დავფრთხვ პატარა წერო.

სულ სამი დღეა
რაც მფდრინდა უცხო ქვეყნიდან,
აქ დასაბლდა და შეერგა
ლიანებს, ღურწუმებს...

უკველ სიღამის,
ზეალინდელ დღეთა
ირომტრიალუვ როდესაც ვფტრინო,
ის დღაც ვალ ბუზზე
და დაწურებულ შორის გაუკურებია.

ო, მინადირეც,
ნუ დააუბრებ შენს თოფს ქალაში, —
ქალაში ახლა სიმშვიდე სუფევს.

ბ. შანი

მართლა მემბდი, თუ უცვს დაცდა
ჩემი სახელი, ქარო?
შენ ვერ ბავშვი ხარ
და მეშენია,
არ შემეფავრო, ქარო!

მე მეშენია, არ მოიხიბლო
ამ დამსხრეული ფრთებით,
ამ აწეწილი ჩემი ცხოვრებით,
ღველით, წუხილით, გზნებით...

წადი, იქროლე,
ძლიერ ბევრია,

თავიანთ გულისთქვის კლასიკურად დასრულებულ
ფორმაში ჩამოვალბებებს, მათ თავი მოკატუნეს
ვითომდა ახალი ფორმების“ შემქმნელი ვართო“.
სტუმარნი: „რას ვეცტუადით მათს გამო, ვინც
ეცხადებდნენ, თითქმის კლასიკური ლექსის ფორმა
მოქალაქეა, ნოველა და რომანი „ფაქტობლოკურმა
პროზაში“ უკეთეს შემთხვევაში ნარკვევა უნდა
შესცვალოსო“.

პბტმრნი: „უველა ამ თვორების ავტორებიც რო-
გორც ოტკომპობის რეკლუციამდე, ისე მის პირ-
ველ ათუდ წლებში, საესხეთი შორის ღდენენ რე-
კოლუციიდან, პირიქით, რეკოლუციის სტიქიას
ვინც აღწევა თვადი ამ უცანასკნელი რამდენიმე
ათუდელ წლის მანძილზე, გამარჩეველი რეკლუცი-
აა, დღიდან მისი გამარჩეველბის კლასიკური ფორ-

მების შექმნისა და განმკვიდრებისკენ მიისწრაფოდა.

1917 წლიდან მოაქვამამდე რეკოლუციის ვენიამ
დაარაღვა ძველი იმპერიის ნორმები და ფორმები
და ამის შემდეგ პერმანენტული რღვევით როდი
იყო ვაბოლო, არამედ დღენიადივ აღმწუნებლო-
ბით სოციალურად და კულტურული ცხოვრების უკ-
ვიდ ღარტეში“.

სტუმარნი: „როგორც ანტიკურ, ისე დემოდულურ
და ბურჟუაზიულ ლიტერატურაშია ისტორიიდან რღ-
ვიც, ძველი საბულწიფური ინსტიტუტების რღვე-
ვის ციცილად თან მოსუკებოდა ლიტერატურის,
მხატვრობის და ბუროთომოდრების ნაირო-ნაირო ფა-
ნრთა სახაცვლდობა.“

ჩვენს სინამდვილეში, თქვენ როგორ მიგანინათ,

განა ლიტერატურის უველა წრებში გრძობდებო
კლასიკური ფორმების აღმრინებისათვის ბძაო-
ლა“.

პბტმრნი: „ჩვენი ლიტერატურისათვის ეც არის
ერთ-ერთი უდიდესი ამრცანოაჯანი, მაგარამ კრ-
ტიკოსების ზოგიერთ წრეში მოიპოფებან ისეთი
სუბიექტები, რომელნიც არამც თუ ხელს არ უწუ-
ბენ ამ ფორმების აღმრინების, პირიქით ისინი
დებოროტიკირბის ახდენენ შუქლებისაგნარ“.

სტუმარნი: „ამის უღდეგა როგორია?“
პბტმრნი: „შუღდევი ამისა ხელისაფულზეა კრ-
ტიკოსების სახელით მწერლობაში შესოსლმა რე-
პორტიორებმა ხელი შეუწუვეს ლიტერატურული
წუნის მოზღავებას“.

ჯი ჰესიუ

აპრილისი

ლ. ალაქისი

საპირო გივანტი, ლანჩიო „ტუ-114“ აღმოსავლეთისაკენ მიგზავროლებს. ჩვენ, საერთაშორისო სამართლის საბჭოთა ასოციაციის წარგზავნილები, ტოკიოში მივეჭიდებებით, საერთაშორისო სამართლის ასოციაციის 51-ე კონფერენციებზე; იქ სერიოზული გამოცდა მოგველის და გასაცემია, რომ ერთგვარ მდებარეობას განვიცდით.

ხსენებული ასოციაციის ყურადღების ცენტრში დგას საერთაშორისო სამართლის წამყვანი საკითხები: აღმართის უტყუებელი, საერთაშორისო თანამშრომლობა, საპირო სამართალი და სახელმწიფოს იმპერიტივი, უცხოელთა ქონების ნაციონალიზაციის საპირობები და ასევე.

51-ე კონფერენცია პირველი იყო, რომელიც აზი-აში ტარდებოდა. მას მრავალი საკითხი უნდა განეხილა, მათ შორის, ყველაზე მნიშვნელოვანი იყო მშვიდობიანი თანაარსების იურიდიული ასპექტი.

ცნობილია, რომ ამერიკის შეერთებულ შტატებს იურიდიული ანაზღაურებები ჩვენს ბოუციას ამ საკითხში და ელიბოდნენ მშვიდობიანი თანაარსებობა წინადაც კომიტეტის საწყისად გამოცხადდებოდა; საპირო იყო მათი თირბოვი მოყვარული ღრმად არკუენტრირებული განმარტებით, რომელიც ცხადყოფდა საბჭოთა კავშირის არა მარტო მულტიპლ მარტოაფუბას მშვიდობიანი თანაარსებობისადმი, არამედ ამ საწყისის ობიექტურ ხასიათს და მჭიდრო კავშირს თანამშრომლურ საერთაშორისო სამართალთან. ასეთი იყო ჩვენი დელეგაციის ამოცანა.

კომიტეტის სტოპის დაწყებამდე ვერ კომდე რამდენიმე დიდი ადრე დაიწყო წინასწარი მოლაპარაკება. მასში ჩამოტვი იყვნენ ძირითადად ამერიკის შეერთებულ შტატების, კანადის დელეგატები. მე პირადად ხანგრძლივი შეხვედრებით მჭიდროდ და პირდაპირ (კანადა), პირდაპირ, თ. კონკრეტულად, მარტო (აშშ), აგრეთვე ავსტრალიის დელეგატებთან. მოლაპარაკება სწრაფობდა არა მარტო დიპლომატიის, კომიტეტის სტოპითა შეიძლება, არამედ ყოველ საღამოს, იქ უსარტლო მიღებებში, რომელიც გვიწოდებდნენ სტუმართმოყვარე მასპინძლებში—აპირის საგარეო საქმეთა მინისტრი, იუსტიციის მინისტრი, იპირის რადიობრუნველი კომანდო, ასოციაციის იპირის განყოფილება და ა. შ.

სულ დიდმა აშკარა ზღვებდა, რომ დელეგაციის უმრავლესობა არ იზიარებდა ამერიკის შეერთებულ შტატების დელეგაციის არსს და რომ ექნებოდა ყრა მათი კარგს არაფერი უქნადა. ამიტომ, ფიცი ამერიკის დელეგაციისთვის კ განჩადა მარტო— ყველაზე ადრესულად განწყობილი იურისტიკის განჩინებები, რომ მათ ბოუციის ნიდავი ეტყუებოდა, თუცა იპირი ჭიტილად ელიბოდნენ მშვიდობიანი თანაარსების იურიდიული ასპექტების კომიტეტის გაუქმებას.

საბჭოთა კავშირისა და სოციალისტური ქვეყნების დელეგაციებმა და დაწყებებმა ბოუციამ აქაც გაიმარჯვა.

ძნელია ასეთი ხანმოკლე მოგზავრობის დროს გაეცნო ჩანამდე უცნობ ქვეყანას, მაგრამ ჩვენს რამდენადაც შესაძლებელი იყო, ცდილობდით ოდნავ მაინც ჩაველომობით ხალხის ტრალიტივითა და ყოფის.

ჩვენი გემი გარირაგზე მიუხაზოდა იპირის ნავირებს. თითქმის ყველა მგზავრამ გემის წინაბანზე მოიყარა თავი.

ჩვენს გარდა, აქ იყვნენ ფრანგი ტურისტები, აქვე იყო ასამდე იპირი, რომლებიც საბჭოთალო ბრუნდებოდნენ. ისინი თვალს არ აშორებდნენ მშვიდობიანი ნავირებს. ბევრს მაიგნენ ხეღბი ასანთის კოლოფის ოდენა რადიომიღბები ექნოდა. ყრად იმოდრე იპირი ლაპარაკი და მუსიკა.

იოკოამას პორტში შეადრისს შევიდით. თუცა საბაგოს შეინაბში მოიყარეთ, მოგამზადეთ ბარგი... მაგრამ საბაგოს მოხელეები არსად ჩანდნენ. აღმოჩნდა, რომ საბაგოს მოსამსახურე პირნალო საიღბოდა, რადგან არ ელოდა ჩვენს გემს. რა გაეწუგობდა დაეწყეთ ლიდინი ისინი ნაბეგარი საათის შემდეგ გამოჩნდნენ. ჩვენი თანამგზავრი იპირიხელის ყიფითა და მუშებრით გვესტონიოდა. იპირში— „როგორ გაბედეთ და ეკონდინეთო. იპირში იმდენად თავბრულმამგვეცი იყო, რომ ჩინოფიტი იმდენად იმდენად იყვნენ თუცა საბაგოს ერთერთი სანაგრო განყოფილებისათვის შეფერებინათ. როგორც იპირი, გაბარებულ იპირი ტურისტები და იპირიხელის. კიდევ რამდენიმე წუთი და ჩვენ ყველა ვებრძოხი ვისვდით.

იპირის ქალაქების ქუჩების უმრავლესობა ეიროა, იმდენად ეირო, რომ მანქანებიც და ხალხიც მუცა ქუჩაში დაიდან. სიყურფის გრძობა არ გეტყვებდა აქც ერთი წუთით. ჩვენი არბით, ეს ტოკიო (და იპირის სხვა ქალაქები) მოსახლეობის სიმჭირათით ახსენდა. წამიბიდედნენ პლანეტარის პრისექციე და ეტყუებოდა მტარის დამოტარების შემდეგ და იქვე სწავნენ წამიბიდედნათ ტოკიოს ეტყუარული ქუჩები. დუბამეტი ამას მსახეობს მანქანებში და ავტობუსების უსასრულო ნაკადში, რომელიც საბჭოთა სისრფიანობა მოიპოვებდა, და თვედ თვანოდ დადგებოდა ტოკიოს რომელიც გენებო ქუჩის ნაწილი სურათა.

განსაკიდებებელია იპირილ შოფერების ეირტოპობა: მათ არ აშინებთ ხალხის ეს უსასრულო ნაკადი, ისინი ისტატურად მტარებენ, ორ, ოც, ას ეცს შორის, ის თუ პირბოა, გაბრტვი გასწვევენ წინ მოსიარულად ყურად მგზავრს.

პირადად მე ასეთი მამავი შემემთხვა: ჩემს მხანაგად ერთად ეირო ქუჩაზე მივიდით და კონფერენციის შობამებლებსა ეუბარებოდით. უბრალო გრძობა, რომ უკანდა, მუხლს ზვეთი ვიღაც მარტემას. აქც თუ ისე ძლიერად, მაგრამ საგრძობო-

ლად, მივიხედე და გავიშრა— ჩემს უკან შესასწავლი მსუბუქი მანქანა მოდიოდა, საკუქსანდ კობტად გამოწყობილი იპირილი იქ და მიდიოდა. როგორც კი მოეტრიადა და გზა გავანათიხელდეთ, მანქანა მოწყდა ადგილს და გაჭრა. მხოლოდ რამდენიმე წუთის შემდეგ მივიხედე, რომ იპირილი მანქანის მამაყენა ფრთხილ მამეგებოდა— გზას ითხოვდა.

მაგრამ ვერც მრავალხალხიანობა, ვერც ქუჩების სიყურფობა და ტრანსპორტის მოძრაობა, მანქანა მოწყდა ადგილს და გაჭრა. მხოლოდ რამდენიმე წუთის შემდეგ მივიხედე, რომ იპირილი მანქანის მამაყენა ფრთხილ მამეგებოდა— გზას ითხოვდა.

აღსანიშნავია ერთი გარემოება— სადაც არ უნდა მივიხედე იპირის ისტორიული ძეგლების დასალოებრებოდა, ყველაგან და ყოველთვის უმარჩიო ხალხი. უმრავლესობა იპირილი იპირის, ბევრს მათგანს ექვეის მიტყვევებ უცხოდად არს ჩანსოლო. ეს ფაქტი მიტყვევებს იპირილების დამ სიყურფობის წარსულსადმი. ეს სიყურფობა თვალში გვიგებთ ყოველ ნაჩაზე. დუბამეტი უმარჩიო, რომ ესა თუ ის იპირილი, ოდნავ ამცინავი ღიმილი შეკუჭვრებს იმ უცხოელს, რომელიც ადგილად ვერ ეტყუება იპირის ყოფის ნიუანსებში. საერთალო კ სტუმრები იპირილები ხელებდა სიხარულით და ხელგაშლულად. იპირილი „სურვისი“ განიჭებოდა მსოფლიოში. მაგრამ ყოველ იპირილი, მიუხედავად იმის, ვისმარტობათ ის თუ არა, ალსაყენა საკუთარი ღირსების გრძობით. მისი მხოლოდ რამდენიმე თოთქის გუნებებია: „რასაც ხედავ, ცუდილი თუ კარგი, მოგწონს თუ არა, ჩემს ქვეყნისა, მისი განყოფილება ნაწილი, ცუდილი იმეტი და შეგიფხვამს“. ეს ღრმა ბრწენა თვისი ყუბტურისა და ყოფისადმი მტედლ შობამგონებელია. ერს უნდა უყურავდეს თვისი ტრალიტივიც, უნდა ამყოფებდეს მისით მიუხედავად იმისა, თუ რამეცის იწვევს ის უცხოელში, უნდა სყურადღებო თვისი, თოდად არ უნდა უთმობდეს ბოუციების უცხო-

გორგი მაჟინიძე — მეოთხედი საუუნის მოღვაწე იყო. მისი ცხოვრება აღწერილია გორგი ზუციანაშვილის თხრობის მიხედვით, იგი წარმოადგენდა როგორც შრომისმოყვარე, თავისი დროისათვის მორწმუნო, დიდი გრძელვადიანი და მახლელი აზროვნების მქონე, დაუღვარა პირისება, რომლის ცხოვრება ერთი მხრივ იყო გამჭვირვალე — მთელი ძალადგე შეეწირა ქვეყნისა და ხალხის სასეთოდ.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ გორგი მაჟინიძის მოვლდაგებაში და საზოგადოებრივ საქმიანობაში აშკარად ჩანს გასაჭირებს წყობლებზე უპირატესობისა წინადადება, ის დროის საქართველოში, როცა უფროდღირით უფროდღირთა მტკიცებით და ვითარებით, ეს დღისა, გახლავდა ნახევარს.

როცა მეფე ბაგრატ მეოცემა გორგი მაჟინიძეს აირის ივერის მონასტრად საქართველოში მოიწვია, ქვეყნის განაწესებლად, იგი უკვე ცნობილი და პოპულარული პირიონება გახლავდა.

გორგი მაჟინიძის მრავალი წინა თარგმა შეიმუშავა ქართულ ენაზე, ის მხრივ მან ბრწყინვალედ დაწინაურა დღევანდელი ათონელის მიერ წარმოებული საქმე. მისი გარდა, მას ეკუთვნის საისტორიო ხასიათის სახეობები: „ცხოვრება იოანის დეოფილისის“, სადაც შეთოდოლოგიურ საკითხებზე გარკვეული შეხედულებები აქვს გამოთქმული (წყაროებს დამოწმების წესისა, ვეგანაზობიერი, ლეკონური თხრობის შესახებ და სხვა).

საისტორიო ნაწარმოებია წერის შეთოდოლოგია მეოთხედი საუუნის საქართველოში საერთოდ დაიხვეწა და გარკვეული მიმართულებით განვითარდა; გორგი მაჟინიძელი სწორედ ამ საქმის ერთ-ერთი მოთავე და წარმომადგენელი გახდა.

წინა აზრისა და საბერძნეთში ის ხაზში ქართული კლდურების ძლიერი ცენტრები არსებობდა.

ქართველთა საინსტრუქტორი კოლონიზაციის წინა აზრში თავისი ისტორია აქვს და იგი არსებულ ცნობების მიხედვით მეტად საყურადღებოა იქნება, ამ ხანებში იერუსალიმში პეტრეს ქართველებისათვის აუშენებია მონასტერი. იმავე მე-5 საუკუნეში ქართველებს ჩანდა სახის მონასტერში, იერუსალიმის ჩრდილო დასავლეთით, პალესტინაში, მე-5 საუკუნეში — უფრო ჩრდილოეთით. შავ მთაზე, ხოლო მე-6 საუკუნეში — უფლებით მთაზე, იმავე ხანებში არაბთაგან შევიწყობული ქართველები სინს მთაზე მიიტანეს (დღევანდელი სურების არის ქვემოთ). მე-10 საუკუნეში, დღევანდელი საბერძნეთის ჩრდილო აღმოსავლეთ ნაწილში, ათონის მთაზე საფუძვლები ჩაეყარა დიდ საინსტრუქტორ მონასტრის, რომელმაც განსაკუთრებული ამავე დანადგარით შეიქმნა მონასტრის განვითარება; ამ მონასტრისთან არის დაჯავშნიებული გორგი მაჟინიძის სახელიც. მე-11 საუკუნეში პირობები შეუქმნა წამოიწყო ქარის მონასტრის მშენებლობა, სადაცაც გახლავდა ქვემოთ ქართველები მცენებრებმა შინა რუსეთისა პორტრეტის ასული ჩაეყარა. მე-11 საუუნის ბოლოს დასრულდა, აგრეთვე, პეტროპოლის მონასტრის (ბელგრადში), სადაც თავდაპირველად მოღვაწეობდა ცნობილი ქართველი ფილოსოფოსი იოანე პეტრიწი.

წინა აზრისა და საბერძნეთის ქართული საინსტრუქტორების მნიშვნელობა მეტად დიდი იყო, ისინი გზად და ხილად გაედგნენ ქართულ-ბიზანტიურ კულტურულ ერთობისათვის.

საქმის ზემოაღნიშნულ მონასტრებში, კერძოდ, ათონის ივერის მონასტრში ქართველები დიდ შეფერვებას განიცადებდნენ ბერძენი ბერების მხრიდან. ბერძენ ბერებს ქართველების გამოცემა და ამ მდღერა მონასტრის ხელში ჩაგდება სურდა. და აი, ერისლად ბერძენმა ბერებმა ქართველებს უჩივრეს ახლ პატრიარქთან, თეოდოსიოსთან (საქმის ვითარებაში ის ქვე საკმაოდ გარკვეული არ იყო); ბერძენებმა მოახსენეს თეოდოსის — ქართველები აცდენ პატრიარქს არ უფორჩილებთან, კათალიკოსებს და ეპისკოპოსებს თვით ნინოვან, ბრძოლა უფლებად აი აქციო. მაშინ თეოდოსის ამ საქმით გასარჩევად ვინმე ბიზანტიის მეოცედი ქართველების მოყვანა უჭირებდა; ასეთ მოცდერ კაცად ბერძენებმა გორგი მაჟინიძელი დაასახლეს და იგიც წარსდგა პატრიარქის წინაშე.

ადილი სიამაყედი, თუ რას ნიშნავდა უყოლოვე ეს იმეამა, თუ ქართველები სათანადო სახეობითი არ დაამტკიცებდნენ თავიანი სიამაყედს და

არ აიცილებდნენ წყენებულ ბრალდებებს, ქელა უნდა მოეხატა მონაწირე ბერძენ ბერების წინაშე, რაც წინა აზრის და საბერძნეთის ქართული საინსტრუქტორ მონასტრისა, ის დროს მშვიდი კლდურული კლდებისათვის, ღვთაების ჩაგებას ნიშნავდა. პატრიარქის და მის გარეშე შეიქმნებოდა ბერძენ ბერების წინაშე წარმადგარ გორგი მაჟინიძეს უცოდეს სასწავლებელ მისია დასწავრა არა მარტო საბერძნეთშივე არამედ ევროპულ კულტურულ და ქართული სახელმწიფოებშიც. ადრინდელ ქართულ დასავლეთ დასავლეთში, ცოდნისა და მეცნიერული სწავლების შემდეგ, მეცნიერული და მარტო დამატება ბერძენთაგან წამოყვანილი ბრალდების უსაფუძვლობა, არამედ იგივენი ბიძანა მათზე, საქმე ისე წავიდა, რომ პატრიარქმა შეიძინა მდებარეობა საქობით არ დაგვიმორჩილოსი და სხვადღე შეეწყინა. ამანგად, გორგი მაჟინიძეობა თავად იდებდა და პატივი დამიხვედრა ის დროისათვის და ქართული კულტურაც უზრუნველყო მომუშინე ბერთა თავდასხმასაც.

აღნიშნული პოლემიკის დროს გორგი მაჟინიძის მიერ წარმოთქმული სიტყვები თავისთავად შესანიშნავი მაგალითია მეცნიერულუბების ისტორიისათვის.

ზარტ მეფის მოწვევით საქართველო ჩამოსული გორგი მაჟინიძელს აქ მრავალი უწყობა დაეხვერა. საეკლესიო თანამდებობრივ პოსტებზე უსწავლდა და უწყობა დამიანებს ნიშნავდა, იგივე თანამდებობები ზოგჯერ თურმე ითვლებოდა. ვინ ხაილდოვა ამან? დღევანდელს წარბან გამოსული პირები, ამ მადალ უნდას, წოდებობის პირების მიხედვით, საეკლესიო ცხოვრებაში უმნიშვნელოვანესი ადგილი ემართა. ეპისკოპოსად ინიშნებოდა კაცია არა ღირსების, არამედ წოდებობისა და შეძლების მიხედვით.

გორგი მაჟინიძეობა, უპირველეს ყოვლისა, ამის წინადადება გაილაშქრა, „დასდეს მახელი მხივების მეფეთა მიმართ“ და მოითხოვა, რომ ამერიანდ „ამერიანდების კაცია ღირსათა“ და წმიდათა“. ასეთ ამერიანდებს იგი მუხიბითა წრეში ეცდებოდა. საინტერესოა ის ფაქტი, რომ საქართველოში უფროსი მან გორგი მაჟინიძელს შეუტრებია მამულად, როგორც უპატრონი, ისე ღატაკი მშობლების შვილები; შედგამში მათ ათონის მთაზე უპირებდა წყენას. ამ ბავშვთა სწავლება იგივე გორგის უცხარია — დაუწყია ისინი ასეთი მიხედვით კლასებზე და, როგორც ჩანს, პრაგმატიკად განსაკუთრებული შეურჩევია.

ამ განმარტების მუხამითა წრისადმი გორგი მაჟინიძელი ისტორიული მავალუბრება ახსებებდა; ის ნამსთვლის გამოჩენილი ამერიანდის, რომელმაც ხალხის წილადან გამოსული, ამანგად მოგვიანდობს მისი ცხოვრების აღწერილი გორგის ზუციანაშვილი.

გორგი მაჟინიძისთვის ამ პრინციპულ თანხრობის ცოდნისა და ღირსების მიხედვით ამერიანდის გამოჩენის შესახებ საქართველოში ამოდ რიდი ჩაუვალა. იგი თავისებურად გამოხატულებს მიუცემს დავით აღმაშენებლის. შემდეგ გორგის შესახებ მეფობის პერიოდში (მე-11 საუუნის მეორეხედი და მე-12 საუკუნე).

გორგი მეფემაც „გვართან“ საისტრუქტორ პოსტებზეც კი დანიშნა. ასეთები იყვნენ, ამერიანდის, ამერიანდის უცხარისა და მასპროფუტის უფროდღირი.

რა ასანა-განმარტება შეიძლება მიეცეს ზემოთხსენილ ამებზე? საქმე ისეა, რომ გორგი მაჟინიძელი ერთ-ერთი ცენტრალური ფიგურაა ამ ქართველ მოღვაწეთა შორის, რომლებიც მე-11 საუუნის საქართველოში გარკვეულ იდეოლოგიურ მიმართულებას ურჩან საფუძველს ცერემ მცირე. ღირსები მყოველი, გორგი ზუციანაშვილი და იოანე პეტრიწი).

აღნიშნული იდეოლოგიის მიმოხილვა არის გახლავდა „გვანასწავრობის“ საკითხის შრომებში, ცხლად, არ ეტლისმზობდა გვანასწავრობის საეკლესიო მანგარბით, ასეთი არამე მე-11 საუკუნეში შეუძლებელი იყო. ამ შემოხვეობა ნაულისმზობა იყო გარკვეული სიკაცობა ფინის — მსახურული აზრების განათარტების მსხვილ ფორმებში. მსახურულითა ფინის არ მძღე იყო, რომელმაც საქართველოს გართობების პროცესში უცხარებოდა მეფის ცენტრალური ხელისუფლება დღევანდებობის ბრძოლაში; ამ დღე ნაწარების კი ხელს არ აძლევდა ქვეყნის გართობებზე და ღმირი ცენტრალური ხელისუფლების შექმნა, რომლისაც ისინი უნდა დამორჩილებოდნენ; მსახურულითა ჯგუფი, მეფის მფარველობით აყენებს საკითხს გვანასწავრობის შესახებობის შესახებ, რამდენადაც, პეტრიწისა და რუსეთისმცხარად რომ ვთქვათ—მისი სტეხები ამ ქვეყანაზე ერთნაირად მოცოვნება ყველს — დღედაც და მცირედაც.

ასეთი იდეოლოგიური მიმართულების წარმოშობა მე-11 საუუნის საქართველოში პოლიტიკურ-ეკონომიკური და სოციალური ძვრების შედეგი იყო და იგი თავისთავად პროგრესული ხასიათს ატარებდა.

გორგი მაჟინიძის მოსოვლადებები და მის საქმიანობაში ის იდეოლოგია, ასე ვთქვათ, აღმოსავლეთისა უფრო ფართო განვითარებებს იტრება. იგი საკუთვლად აცხადებს, რომ „უკუღოთა კაცია“ შეუღლია ამ ქვეყანაზე გამოჩენილ, თუ საბოთო თვისებებს ატარებს, ღმირის „უკუღოთა კაცია მენებას ცხოვრება და მეცნიერებისა ექმნობრებასა მოსოვლადე“.

მე-11 საუუნის ქართველ მოღვაწეთა ის იდეური სწრაფვანი აშკარად ნიადგან აზრადღენ რუსეთისა და იყოლისმომცველი ბუნების ზემოხივების.

სიმონე ბასპასურდის, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

პირველი ყოველკვირეული

გამომცემელი
საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

კონსტანტინე ტაყაიანი

ნა გალობა იწყებს. მიუდგომელი კომისია ათაღოს გალობის მუხლებს ჩაოქრობისა და თანამედვერობის, იმერია ერთმა სკინანა, შორებზე, მესამე, კომისია ეს განაჯარობს „სხემის“ თვალს.

ვიკონსტინის (მშ) შტატი ტარდება საცუთესო მამლების უკუდღეწლიური კონკურსი, გამარჯვებულად ითვლება ის „მომღერალი“, რომელიც ყველაზე ხანგრძლივად ითვლებს. შარშან ჩემპიონი გახდა მამალი, რომელმაც 80-ჯერ დაიუთავა ნახევარ სათონი.

გასულ წელს, მეოთხე ორინტოლოგიური ჩემპიონატის დროს, სამხატვროლოგების კანარის ჩიტმა „სამოფელი ჩემპიონის“ ტიტულები მიიღეს შეფერვლობაში. შეფერვლებაში მონაწილეობას იღებდა 2400 ჩიტ აგრეთვე დანადგარები, სფერულიდან, ბელგიიდან, შვეიცარიიდან და ავსტრალიიდან. მაგრამ ბრაზილიური კანარის ჩიტები ყველაზე ლამაზები აღმოჩნდნენ. — ისინი უკვე მეოთხედ გამოიყენებენ პირველ ადგილებზე.

როგორც ათწლეულების წინათ, ტელეფონის ამონენტი შეუძლია თვითონ აპარატით მხოლოდ ერთ კაცს დაუკავშირდეს მაგრამ ტექნიკის ახლა ბევრად უფრო მეტი შესაძლებლობა აქვს. წელს ამერიკის ქალაქ საყასანში მწყობრში ჩადგა ბელის ფირმის ახალი სატელეფონო სისტემა. ახლა ამონენტი, სხვა ამონენთან ტელეფონით ლაპარაკის დროს, შეუძლია აკრიფოს კიდე რამდენიმე ნომერი და საუბარში მონაწილეობს რამდენიმე მესამე, მეოთხე, მეხუთე და ა. შ. პირის, ანუ, რომ ამავე კავშირ ტელეფონით სრულიად ადვილია თათბირების, კონფერენციებისა და კრებების ჩატარება.

ახალი სატელეფონო აპარატი ამონენტი საუბრის დროს იმასაც აღუბრუნებს, რომ მასთან სხვა ამონენტიც სურს დალაპარაკება. ამ აპარატს შეუძლია ზარის ის ტელეფონზე გადართვა, სადაც მისი პატრონი იმყოფება. კონსტრუქტორებს არც ის დაეწინაოა, რომ ერთი დილაკის დაჭერით ავტომატურად იქნას ის ნომერი, რომელიც ყველაზე უფრო ხშირად სჭირდება ამონენტი.

მისთვის ფრთხილი ჩემპიონები

სკეპტების მოყვანების ტრადიციული ოლიმპი პარტის (გდრ) ჩაიონებია. პარტის ქალაქებში და სოფლებში უკვე აღზარდეს იმარტები ფრთხილის სოლისტო შეგობრებები, დღის იქნეს საათზე, იფორის წვრთა წინ დადგენ სარქველიან ვალებს. როგორც კი სარქველებს მოხსნიან და დღის მზის სხივები გალობს ააბრწყულებს, სკე-

ქალაქი და საზოგადოება

ბელის თვალთა შორის საფრანგის მნიშვნელოვანი ადგილი აქვს მიკუთვნებული და ძვირადღე ფასის. სწორედ ამიტომ ყველა ვაჭორებიან მიყვება. მერიველმა ფრანგმა „ფორმოცენტრი დახარება“ საფრანგის წერილი ბოკოსაგან (დამატური ერთი მაკრთი, სიტყვა 3 სანტიმეტრი) დაიწყო მერივესი ქალაქის ფერტულების დამკვლავი, რომელიც ფართობი 50 კვადრატული სანტიმეტრია. ფრანგის განჩინებული აქვს უახლოეს მომავალში უფრო დიდი მნიშვნელობის ფერტულება გამოეშავს.

ასეთი ჩანა ჩვე არ ახლავს ისტორიას. რაში უნდა გამოვიყენო საფრანგის ქალაქები? ამერიკული უტრნალო, რომელშიც ეს ცნობა გამოიყენებდა, ამის შესახებ კონტრეს არა სძალავს. ამ საქმეში შეიძლება ნარეობობო მანერ შეიტანოს სისადალ უტრნალო სათავაშო, რომელსაც ჰქვია „რეპერებისა და ტურეების მართვა“.

სამასმორტო სამონელი

გასულ წელს პოლონეთმა საფრანგეთს მიჰყდა 22 ტონა ბავაყი. ძალზე დიდი იმდეთ ადგილზე დაიწყეს ექსპორტი... სულ უფრო და უფრო დიდ შემოსავლად იმდეთი ექსპორტი ცოცხალ კერძობებსა, რომლებიც პოლონეთი უნდაზენს საფრანგეთსა და გერმანიის ფედერატიულ რესპუბლიკას. წელიწადულ სამონადირა სუბონის მანძილზე პოლონეთიდან შორ ქვეყნებში უკვე 60 ათასი კერძული ვაგზაზენა.

სოფალი რამ ვისაბარტა

გვერდების წინათ მხოლოდ ფეხით იტვირთვებდნენ ბურთს. ბურთის ხელში ზღობის დროს უღლებდა მათ 1872 წლიდან დაიწყო.

მეცარი სასქალი — თერთმეტმეტრიანი (უფრო უზღბდა, 10 მეტრი და 97 სანტიმეტრი) დარტყმა შემოღობულეთ იქნა 1891 წელს.

„თამაშვარე მდგომარეობის“ წესი 1927 წლიდან დაყარნდა.

ფეხბურთის კარის სიმაღლე 3 მეტრი და 44 სანტიმეტრია, სიგრივ 7 მეტრი და 38 სანტიმეტრია.

საფეხბურთო მოედნის სიგრძე მეტრების 90—120 მეტრამდე, სიგრივ 45—90 მეტრამდე. იმ მოედნების სიგრივზე, სადაც საკუთრება და ხატარაშობისო მატარებ ტარდება, უნდა უდრიდეს 100—110 მეტრის, სიგრივ 84—76 მეტრის.

რვა კაცი — ეს არის მოთამაშობი მინიმალური რაოდენობა, რაშილითც

გუნდი შეიძლება მატჩის ჩახატარებულად დაიშვას.

საბჭოთა კავშირის ფეხბურთის ნაკრების პირველი კაპიტანი იყო ცნობილი ფეხბურთელი მიხეილ ბუტუსიკოვი, რომელმაც ნაკრებში თერთმეტი წელი ითამაშა.

საბჭოთა კავშირის პირველობაზე პირველ მატჩს სჭიდა მსჯავა ბ. ბოკაფონიკი. იგი ახლა საკავშირო კატეგორიის მსჯავა.

ინგლისის საფეხბურთო კლუბს — „არსენალს“ ბევრი დანახსიათება არ სჭირდება.

ფეხბურთის მოკვარულნი კარგად იცნობენ და გუნდის მოთამაშეებს. აქამდე არც ისე ცუდად იყო ამ კლუბის საქმე, მაგრამ ახლა მისი ხელმძღვანელები ძლიერი შემოფორთხულები

აიანა, — აღარ იციან რა წაუღეს მისცენ თავი. ამის მიზეზი ის აურჯა სრია, რომელიც აძებებს ქალიშვილებმა — ამ კლუბის მუდმივმა და თავდაუწუებულმა ველშემატარებელმა. მათ ვადაწყვეტეს ჩაიხაივალიონ „არსენალის“ ქალთა საფეხბურთო გუნდი. კლუბის ხელმძღვანელები ხან დაუწყინენ მათ, ხან დაუტყინენ — არაფერმა არ გახდა. არა და ეთვლებითო, თქვეს ხელმძღვანელებმა, ახლა ჩვენი ბიჭები თამაშის საუფრებლად ვილა წავალი.

კლუბის ხელმძღვანელები რომ ველარფერს გადნენ, მიმართეს გამოჩინილ იურისტს, რომელსაც დაეკავდა მოედნის კანონი, ველოცებოდა ინგლისის პარლამენტის მეორე XIII — XIV საკუთრების მიწაზე. ამბობენ, რომ ეს კანონი ქალბის უკრძალვად ფეხბურ-

თის თამაშს. იურისტი ველშემატარებელ ჩაუღდა არჩევებს, მაგრამ ეს კანონი ქვერცხობილი ვერ იმოქმედა, ახე რომ, მედვირობა ქვე ისეც დაძაბულია და „არსენალის“ ბუნდი აშკარა განსაჯდომის წინაშე დგას.

ბრაზილიაში არის ქალბის სანაშუაღუ. ამ ქალბის რაილისადგურთის მუშაებმა ერთ დღეს გახსიეს რეპორტაჟი მატჩის მოხდის „ინტენსიციონალიზმის“ და სანაშუაღის გუნდებს შორის. დამკრთობი დამკრთობის გახსიესდა მატჩის სწავლობისა, ისმოდა მისი განჭორული კვილი — „დარტკმა ქალიც დარტკმა არის“ რეპორტაჟტორიდან ისმოდა სტილიონზე დამკრთობი ხაზების ბეგუნე. ბოლოს დამკრთობა გამოცხადდა, რომ გამოარჩევს ტალღობიან ანჭორშითი 8:1. ვადაცხად იმდენად ამაღლებებულ იყო, რომ ერთი მსმენელი ქალბ გარდაცვალება გულის შეტევისაგან.

ყველაფერი ეს კი თურქი ფეხბურთეცა იყო, არაფითარი მატჩი არ შენდგარა.

ამას წინათ, მწერალთა კავშირის კლუბში გაიმართა ლიტერატურული საღამო ცნობილი მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის ლევან ასათიანის (1900-1955 წ.) ხსოვნის პატივსაცემად. ურანოლის ამ წოდებულ ვაჟებზე რამდენიმე ჩანაწერს ლევან ასათიანის უბის წიგნიკიდან.

ლევან ასათიანი

საღამოს რამდენ გვერდზე და მე მივიღებოთ სტუმრად ლევან ჩაჩუკიანს. ახლა ის სრულიად მარტოა. რაღაც და შეიღწეული ავარიანზე არაა წყნარი. ვაჟი, თათარი, არაბულირის ლიტერატორი, სევასტოპოლში დაბრუნებულს, უკვე მეორე წელიწადია, მისას არავითარი ცნობა აღარ არის, ფიქრებზე, რომ დადგება...

საკვირველია — ლევან მგობრივითან არაოდეს არ იხსენიებს ვაჟივით, არც ამ საღამოს უთქვამს რაიმე. მე მგონი ამას შეგეგონებად სჩადის: არ უნდა იფიქროს ერთადერთი ცაყის საბედსურეო აღსანიშნულზე. ის თავიდან იშორებს ამ სმონიელ დიდებს.

ვისაუბრებ, ნარდი ვითამაშებოთ. შემიღებ ლეონ თეთრონი გამოაცხოე მუადი. ერთი პოთილი ლეონი აღმოჩინა, აბატარა წყვეა ავერი. შემიღებოთ ამ მცირე ვახშმს.

ლეონ სამეფოლოში იყო, ახლანდ დაბრუნდა. უნახავს ცნობილი ქიონია სახანია, მსოფლიო რეკონსტრუქციის ჩიხს ფთილის კრეფილი.

— ქიონიასთან რომ მიველი, ის შინ არ დახვდება, ზედღებულ იყო წასული.

მე შემიგება ქიონიას შვიარი. ის ერთი გამხდარი, საწყალი მხიბვლია. ერთხანს ველაპარაკე.

ჩქარა ქიონიავ დაბრუნდა. მე წინააღვი ვიციობდი მას. მივსახლენო ერთმანეთს. დასხვდით ჩერთობი, სუბარტი დავიწყეთ.

ქიონიამ მიამო, რომ ის თორმეტი წლის ასაკიდან ჰკრეფს ჩაჩუკს. როცა წამოიზარდა, თავის საყაროშია მივსახლენო. ახლანდ ჰპირდა. მერ კიდევ საბჭოთა ხელისუფლების დანაყოფიდან მოკვდავად მის ჩაჩუკს და სულად ზედღებულ, ამით არიყდა იჯახს.

კოლქტივიზაციის დროს მან მილიანად შეიტანა თეთრის ჩიხს ნავეთი კოლქტივში და თეთრონიც შევიდა შერად...

ქიონიამ ძლიერი შთაბეჭდილება დასტოვა ჩემზე. ეს პატარა, კანფერისა მწერი, 45-46 წლისა, მილიანად გამოხატულება ახლანდ და მომართავს. არ არის წული, რომ მომართავს არ იყოს მისი სახის ან სხეულის ყოველი კენთი. მე მიინდა, თუ მოვახებრებ, დაღწევაში მისი პირტრეტი.

უხოსი

გრიზოშვილი და სტამბა

ი. გრიზოშვილი მიიხრია:
— ი. კარგოვის სათბობო ტომის გამოცემაზე ბევრი ვერაზე, ამას წინასიტყვაობას და შენიშვნებზე არ ვამბობ, წიგნის აწივობას და ვარჯიშულ სტამბოლ გაფორმებას გველისძმობ. შერკული გვერდები ხელახლა გადავწივობინე, რომ უსუსებში დახმად ყოფილიყო დალაგებული, რომ პაივნაკი თავიდან ბოლომდე თანმიმდევრულად ჰქონოდა წიგნს და არა ცალკე წინასიტყვაობას და ტექსტს.

წიგნის ანაწივობის უცანსელო ფორმა სრული არ გამოილიდა, ითხი გვერდი ავლდებოდა. ეს გამოიწვე...

გამოცემის ამბავს, რომ გვერდებზე იყო მოაწერეს უსიტყვო კაპიტულაციის და იმის დამოკიდება ჩვენი ქვეყნის გამარჯვებით.
ერთად რადიოსი. დიქტორი იმეორებს ცნობას ჩვენი გამარჯვების შესახებ და მისი მხვეწილი რეკავს.

ბედნიერი დღე უფლები მჯილდოებულნი, გათვალისწინებული წიგნების გამოცემა.
1945 წლის 11 ნოემბერი

ბენიკის სოფელი რაზმში

— მე სოფელ ხიმშიდიან ვარ, — მიიხრია ერთდელ ცნობილმა პოეტმა კოსტანტინე ჭიჭინაძემ — ის მდებარეობს ბარაკონის მახლობლად, ერთიდან ოცდერთი კილომეტრის მოშორებით, კონიასისავე. დაბადებულ ვარ 1891 წელს. მამაჩემი ცხრა შვილი ჰყავდა. მესამე ვიყი და სამი კალი. მე ყველაზე უფროსი ვარ.

ვევდა შეიგნების დროს გვერდების უსწორმასწოროდ დასაწივებას. ამის თავიდან ასაცილებლად სარჩევის ტექსტზე დავსულ და რიი წყების მდვივად ერთ წუხად ავაწივობინე, რომ გამეჭვია და ითხი გვერდი შეემესო. მართლაც სრულ ფორმამდე მივიყვანე.

ბეჭდვას თავზე ვადებდი და არ მოვშორებოვარ, სანამ არ ჩამბეჭდვს. რა ვენა, ასეთი ხასიათი მაქვს.

სახელგამის გამეჭვ, ნიყო კიანამდე მიიხრია, ნეტავე შენისთანავე გამოშვებულ მომცა სტამბაში.

20 ნოემბერი, 1944 წ.

ბროსი და წიგნები

ესეც ი. გრიზოშვილი მიამბო:
— დედა რომ გარდაეცა. მისი წყრილობანი ნივთები, მათ შორის, პირნიჭი საცეს რეკლიონი პარკი, სუფრანი შევსებე და მაგისთვის შევიტე მუხი ბაჩუხლში, ჩემი წიგნსაცემის ოთახში.

ამას წინათ ვიციამ კომისარეცეკიანზე წიგნი მიიხრია. ეს წიგნი ავადღებინა გამოცემაში. ამ გამოცემაში საბჭოთის ცალკე თარი მაქვს... როცა წიგნი ვადმეურე, ითარს კუნწულად ბრინჯი გამოცემიდა. ვაგოდი, არასტყვი წიგნის თარიზე ბრინჯი არ შემინახავს. სხვაგანაც ვნახე თარის თუნწულში ბრინჯის პატარა ასუყოფები.

მეჩერ გამოვჩვევი: თავგების დღეაჩემის ბრინჯის პარკი სულ ვაეცალათ და ჩემი წიგნის თარიგობაზე ვაეცალეთ ნაშთის მარავის საყუბრა.

ჩემი წიგნისცემის თავგები შემიგეგინენ, საუკეთესო წიგნების ყდებია დასწავლი. რეცემა ვახლავარ და თავგების ნაჭიბობარა. ეჭვეუბათ კბილები და ხრავენ ყდის ნაპირზე.

წიგნისცემის ოთახში ხვთი ხაფინეი მაქვს და ვებულო, მაგრამ არ შევლის. მივალ ხოლმე, ენახებ, რომ თავგების არა მარტო მისტყუებელი ქიონის ნაჭრები, არამედ თეთი ხაფინეი გამაბული თავგებოე კი შეუჭვამიათ.

20 ნოემბერი, 1944 წ.

ბედნიერი დღე

ღიღის ზეუთ საათზე აწკრილადა ტეფფიფის ხარის სოფელ ურბილს, სიმონ ჩიქოვანის მძა ვიციანი. დღეაყს სიმონი, სიხარულისგან მძა უფთობს.

სოფელი ხიმშიდიან ვარ, — მიიხსენებოდა „ხოვდა“. შეიღწევა ასე ყოფილებოდა ჩემი, ან იქნეს სოფლის დამწერის შედილია, არ ვიცი.
ერთივე ლეონისგანაც ვიცილი, რომ სოლომონ იმეორა რამდენიმე პოეტ ზესეს გამაშვილს იმ ადგილებში მამულ უბოთია.

ჩემს სოფელში რომ აველი, ერთდელ მოხუცებს გამოვითხებ ამის გამო. მათ დამდასტურებს, რომ ხიმშის ქვემოთ მდებარე ადგილებს წინათ ასავაბა-შელოა რამეიით. მათ არ იცოდენ და ვერც აფხსიან, თუ რატომ ყოფილებოდა ამ მიღმას ასეთი სახელი — არც ერთი ვახაშვილი იქ არ ესახლა არაოდეს.

ამჟამად ის სახელწოდებები წაშლილი ხალხის ხსენებია.

5 აგვისტო, 1945 წელი.

ბეშაკია

ბეშაკია. ძველი ტაძარი, მადლიანად ხერხეში. ირგვლ შეშობლობის მეტყვეთული პეიზაჟი. ტაძარი სიძველესგან ვაეცილებულია, როგორც ხალხზე დაეციული ფთილი.

ჩრდილო კედელზე. დიდებული დრესკა თამარის. მისი თვადები, მარჯვენა წარბი, ოდნებ ზეაწეული. მისი კავები. შევაგებებელი აფხარა ნათი ხელების, წყრილი, ნათალი თითები.

კედელს ზნაჩი ვასწინია. ზნაჩი თამარის სახეზე ხსია — ნიაბივ. მარჯვენა დწევი.

საკვირველია: რატომ მიანდამიწერ სახეზე ვანა ცოტა იყო ეწინავე სხვა ადგილი? მაგრამ არა, ეს თითების მიწინაა ჩვენი წარსული ცხოვრებისა. ზნაჩია ჩვენი ისტორია, — ქართული სულის პარმიანის რომ არ ჰდევდა სასტეფთო მანძილზე... საკვირველია, როგორ ვადგარბით, რომ სულ არ დავაშვებოთ, რომ სულ არ დავიფერდეთ!

ტაძრის გავლივამი — მცირე პერბომა. ვოვალ იფიგენის პოეტის სტრეიფინებს: „შენს წწინად სახეს, მშვენიერი საცეს! — გრ. ორედილიანს ლოცვის („მოველ უფლებით“), შთაგინებულს ძველი მხატვრის თვადევი ქმნილებით ტაძრის კედელზე. თუმც უნდა თქვამს, მხატვრობა აქ ნაძლებ ვაღწენს ახდენდა პოეზიაზე. მთავარი იყო წარსულის მწევა-30 განცდა.

11 ნოემბერი, 1945 წ.

მე საქართველო საბჭოთა კავშირების დაცემის

ოთარ ლევაკოვი

ნაწილი ამავე

ლუქსი ოთხი იყენებს: სამეცნიერო-საქლავი ტექნიკური განყოფილების კონსტრუქტორი მიხეილ კოტეი, გამომცემელი ივანე კარსკი, ინჟინერული მუშაი ედუარდ ხმარა და სხვების სამართლის სამსახური განყოფილების უფროსი მოადგილე მაიორი ივანე ვლასკი.

— თუ ძიება სამედიცინო ექსპერტის დასკვნას დაყრდნობა, შეიძლება დავაყენოთ, რომ ამ ლუქსი მკვლელობა დახატვით სავსე საათის წინ მოხდა. სამივე საათის წინ კი, როგორც კაპიტანმა ეცროვმა მაქნობა, „ცისარტელა“ გავლილ ზღვაში მსურავად ამ მკვლელს არ შეეძლო მანქანაზე დასაბრუნებელი გეგმა...

— ვლასკი უფროსი. ჩაწილებული თავებში სწრაფად მოვიდა აფორიაქებული ლუქსი და მშვიდი ხმით განაცხადებს:

— პირველი ნახვადური, სადაც დანაშაულის საშუალება ჰქონდა თავი შეეფარებინა, სევასტოპოლი იყო. იქვე პირველი გემის დაზიანების დროს კაპიტანმა ეცროვმა ჯერ კიდევ არ იცოდა მკვლელობის ამავე და დანაშაულის, სხვა მგზავრებთან ერთად, დაუბრკოლებლად შეეძლო ჩასასული ხმელეთზე...

— მხანავო მაიორი, გვაქვს თუ არა საფუძველი, ვთქვით, რომ დანაშაულები, რაიმე მიზეზით, შეიძლება უარი თქვა ხმელეთზე ჩასვლაზე და გემზე დაბრუნება დაეწყებინა?

— რა თქმა უნდა, გვაქვს... ვლასკომ თანხმობის ნიშნად თავი დაუქნა ინჟინერულ მუშაზე... ასეთი შემთხვევები ცტბა რბილ უფროს... ზოგიერთი რეიდოვსტა, როგორც თანხმობა, მკვლელობის ჩადენის შემდეგ, გაქცევის ნაცვალად, დანაშაულის ადგილზე არჩება და ემსაყრება ცდომილს გვავალი აუროს ძიების...

— გამოვლილ დანაშაულები... ვლასკომ მშვიდად გააბრუნა საუბარი... გამოვლილ დანაშაულები

ასეთ შემთხვევაში მკვლელობის ადგილზე შემთხვევითი შემოსრებული ადამიანის როლის გათვალისწინებით იყენებენ და თავიანთი მოქმედებით ნაღველ დაბეჭვების იწყებენ გამომცემლის თვალში...

— მაიორი წამოვდა, ფირებსში წახსულმა რამდენჯერმე უსიტყვოდ გაიარა ვაიოარა კაოტაში და ხალჩაზე დასვენილი ვეჯის წინ შეჩერდა.

— ჩვენი მოავარი ამოცანა ახლა ის არის, რომ ევალა მგზავრი, რომელიც ბათუმის ნახვადურაში და დაპირების ხმელეთზე ჩასვლას, შეძლებისამებრ შევაძლოთ და საჭიროების შემთხვევაში, ადგილზევე დავაყოლოთ.

— ვიდრე გემი ბათუმის ნახვადურში შევა, — ვლასკომ თანხმობდა აუთი ხმას, ჩვენი უნდა შევძლოთ, როგორცმე მივაკვლით დანაშაულის მამხილებელი კვლას. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მდგომარეობა კიდევ უფრო მეტად გართულებება და ადვილი შესაძლებელია, რომ ევროსადეს ვეღარ მოვახერხოთ ლუქსი მომხდარი მკვლელობის საიდუმლოს ამოხსნა.

თბილისი „ცისარტელა“ სევასტოპოლის ნახვადურაშიდან ორი საათის დაუვანებით გაიდა.

ლუქსი ამოვიდნენ რამდენიმე წუთით ადრე, მაიორის ხმანებით, ლუქსი მოსულთ კაცის ვეჯის საკეთილად ჩააგდეს ხმელეთზე და პირველად მისი გასაყვად გავსახდა.

მიგის გასაჩრდილებელ გემს თან გასვენეს მაიორი ვლასკო, სამეცნიერო-საქლავი ტექნიკური განყოფილების კონსტრუქტორი, გამომცემელი და ახალგაზრდა ინჟინერული მუშაი ედუარდ ხმარა, რომელიც პირველად იღებდა მონაწილეობას ასეთი ჩხალართული საქმის გამოძიებაში.

მის არის სმებზე

ჩაფრთხილებულ ვლასკომ სწრაფად აიღო ხელბუნი ჩარგულ თავი და გაიკეთებდა დააქცირდა კაოტაში შემოსულ უფროსს.

მაგილიდან რამდენიმე ნაბიჯს დასრულებით სათვალავი კაცი იდგა. ამ გემოვნებით ჩაქმულ, შუახანს მიტანულ კაცს ცალი ხელი იღვლიან ამოღებული ყავარჩნისათვის დაიჭრნო, მეორე ხელში ოთხად მოკცილი ძველი გავითი ჩაებლუა და სათვალეს ზემოდან გადმოესტეროდა ვლასკოს.

— მე ბიოლოგიური მეცნიერების დოქტორი, პროფესორი ლინინი ანდრეას ძე ლორტყიანი ვარ, — სააო ხმით წამოიწყო უცნობა, — რიოდელ კვირის წინ, ბიოლოგიურ ექსპედიციამ უფროსი დროს დაწინაურების ვარაუზი მოვეყვი და ვეზი ვაგვიზამე... ახლა მაყვალს მივიწვევებ ჩემს საზოგადოებაში...

— მაიორი ვლასკო! — ფხვრე წამოვდგარა მაიორმა ლორტყიანს ხელს სწრაფად მივება თავის მძიმე, დაძარღვული მარჯვნივ და მაგიდის გვერდით მიდგმულ დახულ საყარძელზე მიუთითა, — დაძარღვნი, პატრიცეული პროფესორი... დაძარღვნი და დაწვროლებით მომივარებოდა.

ლორტყიანი ჩაიჭრა, სავარძლის გვერდით გარე-გარეშო გახდულ ყავარჩენე წვალებით შემოსილ დაღმარებულ შევალთა უფხი და ცნობისმოყურე თავებში დააქცირდა ვლასკოს.

— მხანავო მაიორი, მე მინდა საიდუმლოდ ვაინობი, რომ „ცისარტელას“ პირველი კლასის მეცნიერებელი კაოტაში, ჩემთან ერთად, როგორც ეტყობა, ლუქსი მომხდარი მკვლელობის მონაწილე მომგზავრებოდა...

— მიმგზავრებოდა თუ ახლაც თქვენთან ერთად მომგზავრებოდა?

— მიმგზავრებოდა, სევასტოპოლის ნახვადურაში გემის უსტელის შემდეგ ამ კარა რამდენად ფიც-ფიცით ჩააგდეს კაოტაში და არც კი გამომსახვებია, ისე ჩავიდა მხელეთზე...

— რა გმადლობს საფუძველს თქვაო, რომ ხმელეთზე ჩასული მგზავრებმა...

როი მიიღეს და მანც ლუქსი მომხდარი მკვლელობის მონაწილე იყო?

— ეს კაცი, მე უკვე მოგასწავნო, ფიცი-ფიცით ჩავიდა სევასტოპოლის ნახვადურაში. ექრბა საუბარში კი დაბეჭითებით მიიხრა, რომ გულის მანკით არის დაავადებული და ბათუმში მიმგზავრება დასასვენებლად მაიორი დაიბაძა.

— ოდესს პირტიდან ახლა გემისული იყო, როცა კაოტაშიდან გემოვიდა და სუფთა მარტე ვასირინება გადაწყვიტა. დრეფანში ვაქროს დროს, შემთხვევით ლადა დაჩრდილო კარიდან, აი ამ ლუქსი ჩემს მხურბლასა და შუახანს მიტანულ ჰალარას კაცს შევასწარი თვალში... პროფესორმა თვალს ვაქროს ვლასკოს — შემოძლია მივალა სასუსხმელობით გადავცხადო, რომ მკვლელობის წინ ეს ირი ადამიანი ნამდვილად ერთად იყენენ ამ ოთახში და რაღაცაზე ხმადახლ დაობდნენ...

ვლასკო წამოვდა, გამოხეული სარტლიდან ერთხანს მდუმარედ გასცქეროდა ადგილებზე ზღვას და მეორე მინუტისაგან არც კი შემობრუნებულა, ისე ჩაიხალაოდა.

— პატრიცეული პროფესორი, შევძიებთ თუ არა, კიდევ ერთი სამხატვრო გაუწიოთ ძიების და სევასტოპოლის ნახვადურაში ჩასული მგზავრების ვინაობა დავსაუბრობო?

— მე ვფიქრობ, შემოძლია... — ლუქსი ვლასკოს დაელოდა, — დიახ, შემოძლია, ამ კაცმა, თუ მესხობრება არ მოიხროს, ვცარად იკვიდა ვაიო. მიიხრა, დიახ, დიახ, მიხელ გიორგის ძე სვიდე!

თბილისი „ცისარტელა“ სკოის ნახვადურაში სევასკომ, როცა ვლასკო სევასტოპოლის სისხლის სამართლის სამსახურ განყოფილების უფროსი კაოტაში ვლასკოს დასახლებული მიერ გადაგზავნილი სამედიცინო ექსპერტობა და კონსტრუქტორის ლომობატოვის დასვენების რაიდიგარაბა...

დაქ. სსრ კ. მარქსის
სს. სს. ნესტევი,
ბიოლოგიები

* ნ. დროშაძე № 6

ქვეყნის ხსოვნა

საქართველო

ბერძენის მემკვიდრეულ მტკბერში უკანასკნელ წლებში განსაკუთრებით სწრაფად იზრდება ახლგაზრდა ნარკომაზნა რიგები. ეს ვარგებობა ხელისუფლების სერიოზულ მშვიდობის იყვება.

ნუ-იორკის ისტ-საიდის რაიონის ცეცსი და სპექტროგრაფიული ინჟინერების იმპულსებში გახსენებულ სპეციალური საინფორმაციო ცენტრი, რომლის დანიშნულებაც ნარკომაზნისთან ბრძოლა.

ისტ-საიდის საინფორმაციო ცენტრში ამჟამად მენეჯერების ფორზე ჩაწერილი შრავალი ნარკომაზნის აღსრულება იხანება. ახ რას მოვიგებთობის ერთ-ერთი მთავარი — დამ აბრუხი:

— ნარკოტიკი პირველად თქვენგანში წლისამ მივიღე. მაღე პერონის ყნოსვა დაეწყო. ამ საწამლავს შემდეგ კანკანე ვიხმავებდნენ. იმავე ხანებში გაცივანი ერთი მშვენიერი ქალიშვილი. მე მინდოდა იგი ცოლად მომიყვანა, მაგრამ დამაბეზრებს და ჩვენ საბოლოოდ დავშორდით ერთმანეთს. სასო-წარკვეთილებში ჩავარდნილმა ყოველდღიურად დაეწყო ნარკოტიკის მიღება. ფული მაღე გამოიმგოლა. იძულებული გავხდი ქურდაბაცაობა დამეწყო. ბო-ლოს ნარკოტიკების გაცივანს მივყავი ხელი. ეს ხელგადა ქვე შერისთვის მძალდა, მაგრამ უკვე მოწამულული ვიყავი და შერიცისა და პერონის ვარე-ზე აღარ შეგებოდი ვერძოდა. ამ პერიოდში პერონის, როგორც წესი, დღეში სამეორი ვიღებდი. ასე ვარდნადავდი რამდენიმე თვე. ბოლოს ყველაფერი და-ვიყარე — სამუშაო, ფული, მანქანა. შრავალურ შედეგად თავი დამეღე და ამ დამღებულ ჩვევისაგან, მაგრამ უკვე გვიან იყო. მე საბოლოოდ ვარ მიწამულული ნარკოტიკებისაგან და მათ ვარგეშე სოსოსულ აღარ შემიძლია.

— ცანები წლისა ვიყავი, როცა ნარკოტიკი მივიღე. — ჰუვება ტომ ბლეი-კი, — ამ საწამლავს მიღე ჩემი მომავალი დღეობა. მე მჭინდა ფული, შე-შეძლი შეგებოდი ცოლი, მჭინდავდი სახლი, მანქანა, მურდობილი... ყოველზე ეს კი ნარკოტიკებით მოვარგებების ყიბეში გადავიდა. ჩემმა ფულმა მათ საშუა-ლა მისცა ეყიდათ „ავალიდიკი“, ავარიკი, საიშოვნება... მე? ჩემი ზედირი ახლა არის, რომ ლფში ვივარო, ვიტანო, სადავამყოფებში ვიხეტილი ვან-კურნების ფუბი იმედით, ვიტუო, ვითვალაქვითი, ფულისათვის ველორე ხალს... მე ვეუზნებდი ყველა ახალგაზრდას: ნუ მიტყარებით ნარკოტიკს, ნუ გაქნებთ იმედი, რომ შემდეგ შესწლებთ თავი დაღწეროთ ამ დამღებულ ჩვე-ვას. ნარკოტიკებისაგან თავის დაღწევა შეუძლებელი... მე მინდა მივლი მბიი შევცხობი ხალს: აღვყვი პირისაგან მიწისა ყველა დაწყველილი ნარკოტიკი... ნარკოტიკების მიღების სურვილი თავისთავად რიდი უჩნდება ადამიანს. ეს ავადმყოფური მოღვანე, უპირველეს ყოვლისა, კამიტალისტური საზოგ-დოების მანკური სინამდვილის შედეგია

სამუშაო აღზრდი
მასხმელმა კალმა სტუმარს თავისი ბავშვი-ბის ფოტოსურათი უჩვენა. სურათზე ხანშიშესულ ქალს მუხლებზე ეწდა პატარა გოგონა.
— ახ ასეთი ვიყავი ოცდაათი წლის წინათ, მოგ-წინვარა?
— ძალიან, მაგრამ ეს პატარა გოგონა ვინაა?

უიმილო შეხებაბაბული
— ახ გიბასუხა, სიყვარული რომ აუხსენია — ჰეიბისა ჩქეს შეგობარა?
— არ ამიხსენია, ახა რას ვაგებდებოდი იხეთ ქა-ლმეშვილთან, რომელსაც ერთდროულად თურმე სა-ნი კაცი ჰყვარებია: შეგსპირია, მუფო და შილიერი.

რამაღური საფრთხე
პოლიციის სამმართველოში ტელეფონი აწრია-ღდა.
— პიტერმანის ბინიდან ვარკვედი. სასწრაფოდ გამოგზავნი პოლიციელს, ოთხმოი კატა შეგვიდა.
— რაო? — გახსნა შირიკის შრავისა ხმა, — კატის გულსათვის პოლიციელი რა საქირია, თავს იეფებში!
— ჩქარა, ოთრებ შერე აღარფერი ევებლები, თქვენ გეგადაპარაკებთ პიტერმანის, თუთუთუბი.

პრობლემა
ლორისონის ერთ კლუბში რამდენიმე ხანშიშე-სული მამაკაცი მულგარედ მისწამულია მაგიდას. ერთმა ამიოხარა, მეორემ უფრო რამად ამიოხენ-შა, მესამემ ხმამადა ამოცქნია.
— ეშმაკმა დაღებურის, — ბრაზიანად დახცვი მუშტო მაგიდაზე მყოხობ, — ბოლოს და ბოლოს დაწებებთ თუ არა თავს პოლიტიკურ მსჯელობას.
გერმანულადნ თარგნა შ. შპირანაუშვილმა.

ვარგეჟანის პირველ გვერდზე: პიკის საათები. ფოტო. ო. თურქიახი და ე. პეტროვისა. მეორეზე გვერდზე: შვი-ღობიი სელოლაქი ფოტო თ. ა. ჩუვაძისა.

რედაქტორი გ. ნატროშვილი. სარედაქციო კოლეგია: ი. გვიგინიშვილი, ს. დურნიშვილი, მ. სააკაშვილი, პ. ტახალა, ი. ციციშვილი, რ. ჩხეიძე, უ. ჯაფარიძე.

ბმ. ქ. მინდორის რედაქტორი გ. ნატროშვილი. მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, III სართ. ტელ. — რედაქტორის 9-84-86, მ/გ. მდივნის — 9-82-89, განყოფილების — 3-28-42 9-01-39

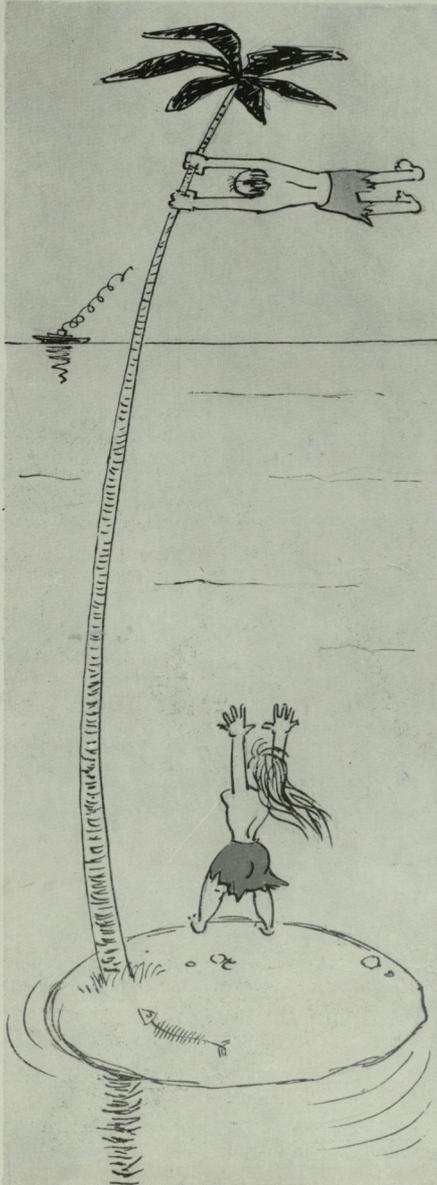
რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, III სართ. ტელ. — რედაქტორის 9-84-86, მ/გ. მდივნის — 9-82-89, განყოფილების — 3-28-42 9-01-39

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 4/III-88 წ. გამოშ. № 87, ქალ. ზომ. 70x108/16, 1,5 ჟან. ფურც. ნახებელი ფურც. 4,11. საბავთრო ფარმაცია რაოდ. 4,79. შიშისთი ფარმაცია რაოდენობა 4,8. ფაქტურ ფარმაცია რაოდენობა 4,8. ტარაგი 24.000. შუგ. № 2117, უფ. 03334

Известный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дроша» (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии. საქ. ქ. ც.ის გამომცემლობის პოლიგრაფიკობინარი, თბილისი, ლენინის ქ. №14.

უკანასკნელ კუნძულზე

ნახატები პ. ფირცხალავასი.

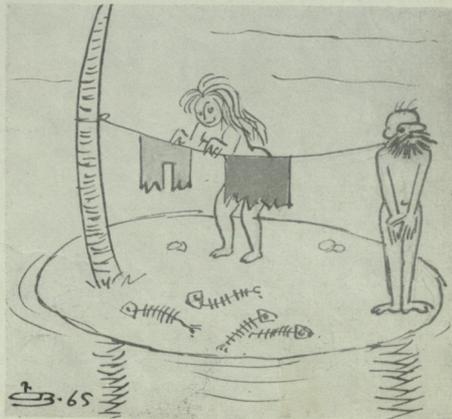
გვიშველით... აქეთ, აქეთ...

თვალზემუნა.

არსად წახვიდ, მე ახლავე მოვალ.

♣ 65

სანიტარული დღე.

№ 25/1978

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

